

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
PRORAČUN OBČINE ŽIROVNICA

Ljubljana, januar 2002

IGOR KOVAČ

IZJAVA

Študent _____ izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom _____ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

	Stran
UVOD.....	1
1. JAVNE FINANCE NA LOKALNI RAVNI	2
1.1. Javne finance	2
1.2. Lokalna samouprava v Sloveniji	3
1.3. Financiranje lokalnih skupnosti	6
1.4. Vir financiranja slovenskih občin	8
1.5. Primerjava lokalne samouprave Slovenije, Avstrije in Danske	12
1.6. Zahteve evropske skupnosti glede lokalne samouprave	14
2. SISTEM FINANCIRANJA OBČINE ŽIROVNICA	15
2.1. Splošna predstavitev občine Žirovnica	16
2.2. Premoženje občine in upravljanje z njim	18
2.3. Pravna ureditev financiranja Žirovniške občine	19
2.4. Izhodišča za pripravo proračuna v občini	20
2.5. Postopek sprejemanja proračuna	23
3. PRORAČUN OBČINE ŽIROVNICA	23
3.1. Proračun za leto 2001	24
3.2. Prihodki občine Žirovnica	27
3.3. Odhodki občine Žirovnica	28
3.4. Račun financiranja občine Žirovnica	33
3.5. Primerjave prihodkov in odhodkov občine Žirovnica med leti 1999, 2000 in 2001	33
3.6. Primerjava strukture prihodkov in odhodkov občine Žirovnica s slovenskim povprečjem	36

4. PROBLEMI IN RAZVOJNI CILJI OBČINE ŽIROVNICA	37
SKLEP.....	39
LITERATURA	40
VIRI.....	40
PRILOGE	

UVOD

Živim v občini Žirovnica, ki je postala samostojna ob koncu leta 1998, ko smo se občani na referendumu odločili za svojo občino in se odcepili od občine Jesenice. Že prej pa je po isti poti šla sedanja občina Kranjska Gora. Naš kraj je zelo majhen, zato me zanima, kaj se je v letih samostojnosti spremenilo, kako se občina sploh financira, kaj je s premoženjem občine... Na začetku je bilo danih veliko obljub, zato sem se odločil bolj podrobno ugotoviti, kako občina deluje, kam namenjamo sredstva, od kje sredstva prihajajo... Namen mojega diplomskega dela je, da podrobneje spoznam delo lokalne samouprave, v prvi vrsti pa delo občine Žirovnica, ki se najbolj odraža skozi bilanco prihodkov in odhodkov oziroma občinski proračun. V prvem delu bom najprej predstavil teoretične osnove lokalne samouprave in javnih financ. Slovenskim občinam je bila pravica do lokalne samouprave prvič dodeljena leta 1994 z Zakonom o samoupravi. Zaradi cilja priključitve Slovenije k Evropski uniji, pa se naša zakonodaja na področju lokalne samouprave nenehno spreminja oziroma se usklajuje z načeli Evropske unije. V tem delu so predstavljeni tudi viri financiranja občin. Vedeti pa moramo, da na tem področju prihaja do stalnih zakonskih sprememb, ki jih zahteva vključevanje v Evropsko unijo.

Nadaljne so v drugem delu predstavljene značilnosti občine Žirovnica. Le-te so osnova za reševanje problemov nadaljnjega razvoja. Za občino Žirovnica je značilna šibka gospodarska razvitost, znani pa so tudi nenehni gospodarski problemi v sosednjih občinah: Jesenice z železarno in Radovljiškim Elanom, kar napoveduje nemirno prihodnost tudi Žirovniški občini. V tretjem delu bom podrobneje predstavil značilnosti proračuna občine Žirovnica. Iz proračuna lahko ugotovimo, kako občina pridobiva sredstva, pa tudi na kakšen način jih porablja. Letošnji proračun sem primerjal s preteklimi proračuni, posamezne spremembe pa sem pojasnil s pomočjo občinskih organov. Na koncu tretjega dela sem proračun občine primerjal še s slovenskim povprečjem, tako da lažje dobim širši okvir, kam sodi moja občina v primerjavi s celostno podobo javnih financ.

V zadnjem delu so predstavljeni še cilji in smernice občine v prihodnjih letih. Glavni cilj je imeti zadovoljne občane, kar je bil tudi glavni razlog ustanovitve lastne občine. Pri tem pa moramo upoštevati vrsto dejavnikov: tako tistih, ki razvoj spodbujajo, kot tistih, ki ga zavirajo. Vse, s čimer se mora občina spoprijeti v prihodnosti, je torej predstavljeno v zadnjem delu diplomske naloge.

Pri izpeljavi naloge so mi bili v veliko pomoč podatki o žirovniški občini, zato bi se rad zahvalil občinski upravi, ki mi je posredovala vse podatke.

1. JAVNE FINANCE NA LOKALNI RAVNI

1.1. JAVNE FINANCE

Javne finance v današnjem času opravljajo tri temeljne funkcije:

- Prva funkcija je alokacija produkcijskih faktorjev, kar pomeni prerazdelitev resursov iz proizvodnje privatnih dobrin v proizvodnjo javnih dobrin.
- Druga funkcija javnih financ je prerazdelitev dohodka od premožnejših, k manj premožnim subjektom.
- Tretja temeljna funkcija javnih financ pa je stabilizacija gospodarstva, in sicer mora država s pomočjo instrumentov fiskalne in monetarne politike vplivati na nižjo inflacijo, višjo zaposlenost, ter s tem na višjo rast v gospodarstvu.

Danes ima na svetu večino držav tržno gospodarstvo. V teoretičnih razmerah, ko je konkurenca popolna, je trg mehanizem, ki sam skrbi za učinkovito porabo in alokacijo produkcijskih faktorjev. To pomeni, da nam trg omogoča maksimalni družbeni produkt. V praksi pa največkrat sam trg tega ne zagotavlja, kajti dejstvo je, da tržni mehanizem in tržno gospodarstvo ne delujeta v razmerah popolne konkurence, česar posledica je, da trg ne zagotavlja maksimalnega družbenega produkta. Tržni mehanizem prav tako ne zagotavlja enakomerne porazdelitve dohodka in socialne enakosti ljudi. Vprašljivo je tudi zadovoljevanje potreb ljudi, saj potrebe niso javno izražene, ali pa dobrine ni mogoče razdeliti na tako majhne dele, da bi jo lahko prodajali. Taka dobrina ne prinaša dobička, zato ni zanimanja za proizvodnjo teh dobrin. V takih primerih mora na trg poseči država, ki z raznimi intervencijami in mehanizmi zagotavlja večjo pravičnost in enakost, skrbi za proizvodnjo dobrin, za katere proizvodnjo trg ni zainteresiran, so pa nujne za dobrobit ljudi. Javni sektor se torej ukvarja s preskrbo javnih dobrin in storitev. Za javne dobrine cene ne določa trg, pač pa se določajo administrativno. Za javne dobrine velja tudi to, da jo koristijo vsi člani družbe v enaki meri. Dostopna je vsem, saj bodisi tehnično ni mogoče omejiti porabe, bodisi bi bila omejitev etično nedopustna. Poraba javnih dobrin je torej kolektivna, zato preskrbo javnih dobrin in storitev prevzame država (Rupnik, 1995, str. 89). Javne finance večinoma s prisilo pridobivajo dohodke od fizičnih in pravnih oseb v državi, obenem pa te dohodke namenjajo za enostranske transfere v prerazdelitvi dohodka in za nakupe produkcijskih faktorjev za proizvodnjo javnih dobrin.

Javne finance torej sestavljajo javno finančni prihodki in javno finančni izdatki. Javni prihodki se zbirajo od fizičnih in pravnih oseb, od lastne dejavnosti javnega sektorja, finančni pritok pa obsega tudi zadolževanje v primeru, ko javni izdatki presegajo javne prihodke. Največji delež v javnih izdatkih predstavljajo: končna javna poraba, subvencije, izdatki socialnega zavarovanja in socialne pomoči, premoženjski izdatki ter izdatki za investicijsko dejavnost. Organiziranje javnih financ se od države do države razlikuje. Predvsem se razlikuje stopnja centraliziranosti javnih financ. Javne finance potekajo na višji oziroma

državni ravni, del financ pa se izvaja tudi na nižji oziroma lokalni ravni. Na tem mestu lahko omenimo »Popitzev zakon« (Rupnik, 1995, str. 54), ki govori o tem, da postajajo javne finance z razvojem vedno bolj centralizirane. Kasnejše podrobnejše analize javnega financiranja s strani države pa so pokazale, da so stabilizacijska, prerazdelitvena in razvojna funkcija res učinkoviteje vodena na ravni države. Premestitvena funkcija pa je učinkovitejša, če jo oblikujejo organi na lokalnem področju, na katerem se v največji meri uresničujejo koristi javne dobrine. V občini je mogoče učinkovito zadovoljevati določene potrebe in pričakovanja ljudi, ker jih je najenostavneje prepoznati. Obstaja namreč veliko javnih dobrin, ki koristijo samo določenemu krogu ljudi na nekem lokalnem območju. Lažji in enostavnejši je tudi pregled ter nadzor nad javnimi prihodki in odhodki. Iz tega sledi, da lokalni organi bolje kot država preusmerjajo produkcijske faktorje iz tržne proizvodnje v proizvodnjo javnih dobrin. Kot vidimo, imajo javne finance na lokalni ravni pomembno vlogo pri večanju blagostanja in zadovoljevanja življenjskih potreb državljanov. Tega se zaveda tudi slovenska država, zato je v ustavi državljanom zagotovljena pravica do lokalne samouprave (Ustava RS, 9. člen).

1.2. LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI

Začetki lokalne samouprave na ozemlju Slovenije segajo že v čas srednjega veka, ko so se prvi zametki lokalne samouprave pojavili v obmorskih mestih, kasneje pa se je z razvojem trgovine širila v notranjost. Slovenija je bila vse od propada Karantanije pod različnimi nadvladami, kar je vplivalo tudi na razvoj lokalne samouprave. V času avstroogrške je lokalno samoupravo urejal avstrijski zakon. Takrat so bile naloge občin skrb za premoženje, javno varnost ter za financiranje lokalne samouprave. V času Kraljevine SHS za razvoj lokalne samouprave ni bilo pogojev, saj je bila kraljevina centralistično urejena, šele po drugi svetovni vojni, leta 1952 je prišlo do delne centralizacije. V tistih časih so bile občine zelo velike, delovale pa so po navodilih centralne oblasti in večino naloge opravljale za zvezno državo. Prav zaradi izredno velikih občin in ne delovanja v prid prebivalcev, se uvedejo krajevne skupnosti, ki obstajajo še danes. Zato se je takrat izročilo lokalne samouprave v največji meri izvajalo v krajevnih skupnostih. Po osamosvojitvi leta 1991, pa je Slovenija v ustavi svojim državljanom zagotovila pravico do lokalne samouprave, ki jo podrobno določa Zakon o lokalni samoupravi.

Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93) je bil sprejet decembra 1993. Zakon je bil sprejet v skladu z Listino o lokalni samoupravi v svetu, vendar smo bili do danes priča številnim spremembam in dopolnitvam. Poleg tega zakona obravnava lokalno samoupravo še Zakon o lokalnih volitvah, Zakon o referendumu za ustanovitev občin, Zakon o ustanovitvi občin in njihovih območij, Zakon o prevzemu državnih funkcij in Zakon o financiranju občin.

S sprejetjem Zakona o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij, je bilo leta 1994 ukinjenih 62 dotedanjih občin in ustanovljenih 147 novih. Kasneje pa Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij, določi obstoj še nadaljnjih 45 občin. Trenutno imamo torej kar 192 občin, ki so postale krajevne samoupravne enote. Sedaj se sprejemajo vloge za nove občine, ki bodo lahko začele 1.1.2003, če bodo poizvedovalni referendumi uspeli. Zelo pomemben korak za Slovenijo na področju samouprave je polnopravno članstvo v Svetu Evrope. S tem smo se zavezali, da bomo sledili evropskim trendom na področju lokalne samouprave.

Republika Slovenija je s spremembo lokalne samouprave hotela doseči predvsem:

- racionalno in učinkovito lokalno samoupravo,
- razmejitev in prenos državnih funkcij,
- kakovostnejše življenje ljudi v skupnostih,
- pravico do neposrednega odločanja prebivalcev o javnih zadevah, ki se lahko uresniči v temeljni lokalni samoupravni skupnosti,
- enakomernejši razvoj skupnosti,
- primerljivost z Evropo.

To so temeljne smernice lokalne samouprave, v nadaljevanju pa so našteje naloge občin, predstavitev občinskih organov in občinske uprave. Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) je sestavljen iz dvanajstih poglavij.

Prvo poglavje – splošne odločbe – določa občine kot temeljne enote lokalne samouprave ter dopušča povezovanje občin v pokrajine, kot širše lokalne skupnosti.

Drugo poglavje – območje in deli občine – tu so zajeta bistvena določila o pogojih, ki jih mora izpolnjevati določeno območje, da se le-to lahko organizira kot občina. Izpolnjevati mora osem pogojev: preskrba z življenjskimi potrebščinami, biti mora komunalno opremljena, kamor spada oskrba z pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda in preskrba z električno energijo, zagotovljena mora biti popolna osnovna šola, osnovno zdravstveno varstvo občanov, poštne in finančne storitve, knjižnica ter prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti. Občina naj bi imela najmanj 5000 prebivalcev, vendar so dopustne izjeme. Za ustanovitev mestne občine, je poleg zgoraj naštetih pogojev, treba izpolnjevati tudi pogoje kot so: univerzitetne in specialne knjižnice, javne službe, bolnišnica, telekomunikacijska središča, lokalne RTV postaje, poklicne in srednje šole, oddelke visokih šol in fakultet, športno rekreacijsko in znanstveno – raziskovalno infrastrukturo.

Tretje poglavje – naloge občine – tu so navedene naloge, ki jih je občina dolžna izvajati, opredeljene pa so še dodatne naloge, ki se tičejo mestnih občin in naloge, ki jih v pristojnost občine prenese država. Vse naloge, ki jih občina ureja samostojno, je možno razdeliti v več skupin (Vlaj, 1998, str. 241-242):

a) Naloge na področju normativnega urejanja:

- sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte,
- sprejema občinski proračun,
- sprejema načrt razvoja občine, zaključne račune in prostorske plane,
- predpisuje lokalne plane,
- ureja upravljanje komunalnih objektov,
- ureja ceste, javne poti ter druge javne površine,
- ureja javni red v občini, delo občinske uprave ter občinske javne službe,
- ureja druge zadeve lokalnega pomena.

a) Naloge na področju upravljanja:

- upravlja občinsko premoženje,
- upravlja lokalne javne službe,
- vodi javna in druga podjetja,
- upravlja občinske javne površine in drugo javno dobro,
- upravlja lokalne javne ceste in poti.

b) Naloge, ki jih zagotavlja s svojimi sredstvi:

- gradi in vzdržuje lokalne javne ceste in poti,
- pospešuje kulturno, vzgojno, društveno in knjižnično dejavnost,
- gradi stanovanja za socialno ogrožene,
- gradi komunalne objekte,
- zagotavlja delovanje občinskega sveta, župana in občinske uprave ter javnih služb.

c) Naloge, ki jih ureja s svojimi ukrepi:

- spodbuja gospodarski razvoj občine,
- pospešuje razvoj športa in rekreacije,
- skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč,
- skrbi za nekatere naloge s področja ekologije.

V občinski pristojnosti je tudi zagotavljanje pomoči ob elementarnih nesrečah.

Četrto poglavje – organi občine – so občinski svet, župan ter občinski in nadzorni odbor. Organi in njihove pristojnosti so opisane v četrtem poglavju Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72793, 57/94, 14/95, 25/97, 70/97, 10/98, 74/98).

V nadaljevanju zakon govori še o občinski upravi, v šestem poglavju pa zakon razlaga o premoženju in financiranju občin. Navedeni so viri financiranja, hkrati pa sta opredeljena premoženje in proračun. Vse to podrobneje razčlenjuje Zakon o financiranju občin, ki je predstavljen kasneje. V sedmem poglavju so opredeljene javne službe, ki jih zagotavlja občina. Akti občine so določeni v osmem poglavju Zakona o lokalni samoupravi. V devetem poglavju je govora o pokrajini, medtem ko je v desetem in enajstem poglavju razložen

nadzor državnih organov in varstvo lokalne samouprave. Zakonitost dela lokalnih organov pa nadzorujejo državni organi.

Danes, v tehnološko razvitem svetu, občine postajajo premajhne za opravljanje vseh dejavnosti, zato predvsem manjše občine nimajo moči, da bi se ukvarjale s svojim razvojem. Zaradi svoje majhnosti same ne morejo reševati problemov. Glavni med njimi so: pomankanje sredstev za investicije, pomankanje strokovnega kadra in brezposelnost. Vsi ti dejavniki vplivajo na obseg in kakovost javnih dobrin in sredstev. Pomembna je tudi velikost in struktura podjetij, izobrazba in starost prebivalcev, razvita infrastruktura...

V primerjavi z EU, je delež občinskih izdatkov v celotnih javnih izdatkih nižji, lastni finančni viri pa niso dovolj razviti. Bolj razvite občine imajo boljše podlago, zanje je lažje zbirati potrebna sredstva, slabše razvitim občinam pa mora priskočiti na pomoč država. Problemi neenakomerno razvitih regij, so se po osamosvojitvi samo še povečali. Ker ni širših lokalnih skupnosti, ki bi bile nekakšen posrednik med državo in občino, mora na to področje posegati država, kar pogloblja centralizacijo upravljanja. Pojavlja se potreba po krepitvi moči občin preko pokrajine oziroma regije, kot druge ravni lokalne samouprave. Trend v EU je jasen, razvoj v smeri povezovanja in medsebojnega sodelovanja na regionalni ravni.

1.3. FINANCIRANJE LOKALNIH SKUPNOSTI

Občine v državi neposredno zagotavljajo določene javne dobrine in storitve prebivalcem svoje skupnosti, zato je pridobitev sredstev in velikost le-teh ključnega pomena za kakovost življenja teh prebivalcev. Glavni viri financiranja občin so naslednji: takse ali pristojbine, lokalni davki, zadolževanje in državni transferi oziroma dotacije. Manj pomembni viri pa so še: poslovni dohodki javnih podjetij, dohodki od premoženja, izkupiček od prodanega javnega premoženja, globe in kazni ter drugi nedavčni prihodki. Razmerje in pomembnost posameznih virov se v posameznih državah razlikujejo. Največkrat v unitarnih državah¹ predstavljajo državne dotacije bolj pomemben vir financiranja občin. V federativnih državah² pa so pomembnejši lokalni davki in drugi lastni prihodki lokalnih enot. Bolj ko je država decentralizirana, več ekonomske in administrativne samostojnosti imajo lokalne skupnosti. Določena stopnja finančne samostojnosti mora biti prisotna zaradi učinkovitega uresničevanja potreb prebivalcev skupnosti. Lokalni davki zagotavljajo občinam finančno samostojnost in s tem možnost samostojnega razpolaganja s sredstvi, saj tako pobrani davki ostanejo na razpolago tam, kjer so bili pobrani. Ti davki naj bi bili dokaj stabilen prihodek, preprečevali naj bi večanje razlik v bogastvu, bili naj bi stimulativen in naj bi pripomogli k večjemu gospodarskemu razvoju, ne smejo pa povzročati emigracije prebivalstva. V Evropi

¹ Značilnost unitarne države je obstoj treh oblasti: centralne, vmesne ter osnovne oblasti oz. občine. Vse te različne ravni oblasti imajo do neke mere pravico do avtonomije, vendar so odvisne od centralne oblasti, ter so opredeljene z enotnim zakonom. Tak sistem imajo Francija, Danska, Švedska, Italija, Slovenija...

² Federativna država je zveza delov držav (republik, dežel, pokrajine), ki imajo največjo možno državno samostojnost (Leksikon CZ, 1973, str. 245). Tak sistem imajo Avstrija, Švica, Nemčija...

so ti davki predvsem v obliki dohodnin, v angleško govorečih deželah pa je večji poudarek na premoženjskih davkih. Dohodnine se delijo na podjetniške in osebne, slednje pa predstavljajo precej večji delež občinskih prihodkov kot prve. V določenih državah lahko lokalne skupnosti same predpisujejo lastno davčno stopnjo za lokalne dohodnine. Tak sistem je npr. v Švici in v ZDA, največkrat pa je delež dohodnine določen s strani države in občine nanj nimajo vpliva.

Dotacije so nepovratna sredstva, ki jih država namenja občinam. To pomeni, da so lokalne skupnosti neposredno odvisne od države, kar zmanjšuje njihovo samoupravno moč. Ta delež postaja vse pomembnejši, ne glede na težnje po decentralizaciji. V nekaterih zahodnih državah je ta delež že okoli polovice vseh prihodkov. Dotacije poskrbijo za čim bolj enakomeren razvoj v državi oziroma za zmanjševanje deficita v lokalnem proračunu. Temu cilju služijo nenemenske dotacije, ki nimajo točno določenega namena. Namenske dotacije pa so največkrat namenjene za investicijsko - razvojne projekte.

Zadolževanje občin nastane kot posledica naraščajočega povpraševanja prebivalcev po dobrinah in storitvah, ki jih enote z lastnimi prihodki ne morejo pokriti. Zadolževanje je dopustno, kadar bodo imeli koristi določenih naložb (npr.: ceste, šole, razsvetljava...) prebivalci v bodočnosti. To pomeni, da bodo le-ti nosili ceno teh koristi, s tem ko bodo odplačevali glavnico in obresti kredita. Pogosto so sredstva namenjena subvencioniranju investicij zasebnikov, tako da si lokalne oblasti izposojajo sredstva po nižjih obrestnih merah kot so tržne in jih posojajo zasebnikom po nekaj višjih, a še vedno nižjih obrestnih merah od tržnih obrestnih mer. S tem spodbujajo razvoj gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest. Občinam je iz naslova zadolževanja prepovedano financiranje tekočega proračunskega primankljaja z izposojenimi finančnimi sredstvi. Občine se največkrat zadolžujejo na trgu kapitala z izdajo lastnih občinskih obveznic ali pa si izposojajo finančna sredstva pri specializiranih javnih institucijah. Zadolževanje lokalnih enot država strogo nadzoruje, saj bi prekomerno zadolževanje ogrozilo stabilnost makroekonomske politike.

Takse in pristojbine predstavljajo plačila za storitve lokalnim organom, za tisto vrsto javnih dobrin in storitev, katerih poraba se lahko natančno pripiše posameznim uporabnikom v skupnosti. Pod to kategorijo spadajo npr.: sodne in upravne takse, cestnine, elektrika, poraba vode, zdravstvene storitve, storitve javnega prevoza, izobraževalne storitve... Ta vrsta javnih dobrin ima značaj tržnih dobrin, saj se uporabnika, ki zanjo ni pripravljen plačati, lahko izključi pri uporabi teh dobrin. Pristojbine in takse ugodno vplivajo na občinski proračun, saj je uporabniku zagotovljena preglednost nad obsegom in kvaliteto storitve. Izvajalec storitve pa zaradi tržnega značaja storitve oblikuje tržne cene, ki temeljijo na znižanju stroškov in s tem večji učinkovitosti.

Občina nekaj sredstev ustvarja tudi s svojim premoženjem, sem spadajo zakupnine in najemnine od zemljišč ali objektov v lasti občine, odhodki od vloženega kapitala, od

vrednostnih papirjev in drugih pravic, pa tudi dohodki od rent, dobička javnih podjetij in koncesij.

1.4. VIRI FINANCIRANJA SLOVENSКИH OBČIN

Financiranje občin in njihovo premoženje sta opredeljena v četrtem poglavju Zakona o lokalni samoupravi (ZLS) in sicer 52. člen določa, da občina lahko financira lokalne zadeve javnega pomena s finančnimi sredstvi iz lastnih virov, sredstev države in sredstev iz naslova zadolževanja. 52. člen pravi, da se občina lahko zadolži vendar le pod zakonsko določenimi pogoji. 142. člen slovenske ustave določa, da se občina financira iz lastnih virov. Če pa občina zaradi slabše gospodarske razvitosti ni sposobna finančno podpreti vseh nalog, ki jih opravlja, potem mora država v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili zagotoviti dodatna sredstva. Za lastne vire občine je značilna delitev na davke ter druge dajatve in na dohodke od njenega premoženja, medtem ko državna sredstva delimo na sredstva tako imenovane finančne izravnave.

A) Med davke in dajatve, ki pripadajo občinam in so njihov najpomembnejši lasten vir financiranja, štejemo:

1) Davek od premoženja, je bil uveden z Zakonom o davkih občanov (Uradni list RS, št. 8/91, 14/92, 7/93). Predmet obdavčitve je premoženje v lasti fizičnih oseb:

- stavbe, če v njej prebiva lastnik ali družinski člani, potem je prvih 160 m² stanovanjske površine oproščene davka,
- prostori za počitek,
- plovila daljša od 8 metrov.

Osnovo predstavlja ovrednotenje predmeta obdavčitve s strani republiškega stanovanjskega organa, stopnje davka pa so stopničasto progresivne.

2) Davek na dediščine in darila pripada občini na območju katere nepremičnina ali del nepremičnine stoji. Zavezanci so obdarovalci ali dediči premoženja, oproščeni pa so ga poklicni kmetje - za kmetijska zemljišča, zavezanci prvega reda, tisti, ki premoženje podarijo RS, občini, dobrodelnim organizacijam in podobno. Osnova za plačilo je prometna vrednost po odbitku dolgov, stroškov in bremen. Davčna stopnja je stopničasta in različna po dednih redih.

3) Davek na dobitke od iger na srečo pripada občini, kjer ima dobitnik stalno prebivališče. V primeru, da je dobitnik tujec, pa davek pripada občini, kjer ima prireditelj sedež svojega podjetja. Zavezanec je fizična oseba, ki mu prireditelj igre odtegne davek pred izplačilom dobitka večjega od 35.508,00 sit. Stopnja davka pa znaša 15%.

4) Davek na promet nepremičnin se nanaša na vsak prenos lastnine nepremičnin, vključno z zamenjavo le-teh. Zavezanec je prodajalec, v primeru zamenjave pa tisti, ki daje v zamenjavo več vredno nepremičnino. Zavezanec lahko postane tudi kupec, če je v pogodbi tako navedeno. Osnova za davek je prodajna cena, v primeru zamenjave pa razlika v vrednosti zamenjanih nepremičnin. Stopnja davka je 2%.

5) 35% vseh prihodkov iz naslova dohodnine predstavlja enega izmed najpomembnejših virov financiranja občinske porabe. Dohodnina v Sloveniji je individualizirana in progresivna, velja za najpomembnejši neposredni davek fizičnih oseb. Viri dohodnine so: osebni prejemki, dohodki iz kmetijstva, dohodki iz kapitala, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz premoženja, dohodki iz premoženjskih pravic. Zavezanci so fizične osebe s stalnim prebivališčem v RS, ki imajo katerega izmed naštetih dohodkov in fizične osebe, ki bivajo v RS nepretrgoma 6 mesecev in imajo omejene dohodke. Davčna osnova se po koncu leta obdavči z dohodnino, med letom pa z akontacijskimi davki, ki se od dohodnine odštejejo. Odštejejo se tudi davki plačani v tujini od dohodkov, vključenih v osnovo. Davčno osnovo dohodnine sestavlja:

- letni znesek bruto plače, zmanjšan za prispevke iz naslova socialne varnosti in posebne prispevke od plač po zakonu,
- dobiček od dejavnosti v višini, od katere je bil odmerjen davek od dejavnosti, zmanjšan za olajšave po zakonu o dohodnini,
- dobiček od prodaje kapitala, dohodkov od udeležbe pri dobičku, dohodkov od dajanja premoženja v najem,
- katasterski dohodek od kmetijskih in gozdnih zemljišč,
- vsak prejemek na podlagi pogodbe o delu, razni honorarji z izjemo avtorskih in izumiteljskih prejemkov,
- letni znesek pokojnine, od katerega je bil med letom obračunan davek od prejemkov, letni znesek se zmanjša za posebne prispevke od pokojnin po zakonu,
- dohodek iz naslova avtorskih in izumiteljskih honorarjev v višini, od katere je bil odmerjen davek od premoženjskih pravic.

Obstajajo tudi drugi davki določeni z zakonom. V to kategorijo spadajo manjši davki, kot so npr.: upravne takse, takse na igralne avtomate, krajevna turistična taksa, komunalna taksa, razne pristojbine...

B) Lasten vir financiranja predstavljajo tudi dohodki od premoženja, med katere spadajo: Odhodki od zakupnin in najemnin, dohodki od vlaganj kapitala, dohodki od vrednostnih papirjev in drugih pravic, ki jih ima v lasti občina, odhodki od rent, dobička javnih podjetij in koncesij.

C) Med lastne vire občine štejemo tudi prihodke od prodaje občinskega premoženja. Pod pogoji, ki jih določa zakon, lahko občine prodajo svoje premoženje oziroma njegove dele in prihodke namenijo za financiranje osnovnih nalog občine.

ZFO dovoljuje slovenskim občinam zadolževanje z izdajo vrednostnih papirjev ali z najetjem posojila, v primeru, ko občina s svojimi prihodki ne more zagotoviti financiranja nujnih nalog. Občine se ne smejo zadolževati v tujini, razen če je to dovoljeno z zakonom. Sredstva za določene namene zagotovi država takrat, ko gre:

- za naloge, ki jih država prenese na občine,
- za izravnavo z investicijskim vložkom v skladu s programom v občinah z najnižjim komunalnim standardom,

- za sofinanciranje lokalnih zadev javnega pomena, če obstaja interes države.

Če se občina financira z lastnimi viri, to pomeni fiskalno suverenost lokalne demokracije. Tako davki, ki jih občina v okviru zakona samostojno predpiše, kot davki ali deli davčnih virov, ki jih država odstopa občinam, so najpomembnejša osnova za delovanje občin in predstavljajo nek konstanten in stabilen vir prihodkov.

Veljavna zakonodaja občinam dopušča dve vrsti zadolževanja. In sicer najetje posojil ter izdajanje vrednostnih papirjev, o zadolžitvi pa mora biti obveščeno Ministrstvo za finance. Občina se lahko zadolži za daljši rok le s soglasjem občinskega sveta, ki potrdi obseg in pogoje zadolževanja za vsak konkreten primer. Pogodbo o zadolžitvi sklene župan na podlagi sprejetega proračuna ter soglasja Ministrstva za finance. Občina se sme zadolževati samo za financiranje naložb v infrastrukturo in za stanovanjsko gradnjo, ne pa za tekoče poslovanje. Zadolžitev ne sme presegati 10% realiziranih dohodkov; odplačilo glavnice in obresti v posameznem letu pa ne sme biti višje od 5% realiziranih dohodkov v prejšnjem letu. V primeru, ko pride do zadolževanja za financiranje stanovanjske gradnje, oskrbe z vodo, za odvajanje in čiščenje odplak, se lahko pridobi sredstva, ki presegajo 10% realiziranih prihodkov v letu pred zadolžitvijo, če plačilo glavnice in obresti v posameznem letu odplačila ne preseže 3% realiziranih prihodkov. Izdatna poročila in soglasja se prav tako štejejo v obseg možnega zadolževanja občine. Prevelika omejitev možnosti zadolževanja, ki smo ji priča v Sloveniji, izloča možnost zadolževanja kot enega izmed virov financiranja. S tem se zmanjšujeta fleksibilnost in učinkovitost sistema financiranja lokalnih skupnosti. Predvsem z vidika zagotavljanja javne infrastrukture, ki zahteva obsežna finančna sredstva in jo koristijo prebivalci dolgoročno, pomeni izločanje trga kapitala iz strukture finančnih virov in s tem ohromitev možnosti razvoja občin. V svetu se zadolževanje šteje kot eden pomembnih in pravičnih virov za financiranje nalog lokalnih skupnosti, občinsko premoženje pa se uporablja predvsem kot osnova za garancije odplačila najetih posojil z različnimi oblikami zavarovanja posojil in hipotekarnega jamstva.

Temeljni predpis, ki ureja financiranje občin, je Zakon o financiranju občin (ZFO). Prvotni zakon ni bil skladen z evropsko listino, zato je bil leta 1998 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju občin. Najpomembnejše novosti v novem zakonu se nanašajo na sistem primerne porabe. Ta sistem je zamenjal sistem zagotovljene in druge porabe. S tem se izognemo težavam glede meril za zagotovljeno porabo, saj so bila zaradi teh meril potrebna številna usklajevanja med občinami in posameznimi ministrstvi. Vsako ministrstvo je dodeljevalo sredstva po svojih merilih. To vodi do velikih razlik v sami višini dodeljenih sredstev in s tem do razlik v povprečno zagotovljeni porabi v občinah. V nasprotju z Evropsko listino so tudi preveč natančni predpisi ministrstev glede višine porabe sredstev. Sedanji sistem zajema sredstva, s katerimi občina lahko zagotovi izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. Primerno porabo določi državni zbor ob sprejetju državnega proračuna za prihajajoče proračunsko leto v obliki povprečnega zneska celotnih razpoložljivih sredstev na prebivalca v RS. Kasneje se korigira z razmerjem površine, dolžine lokalnih cest, številom

prebivalcev mlajših od 15, ter starejših od 65 let, glede na populacijo posamezne občine in povprečjem v državi. Sistem je postal enostavnejši, izračun bolj točen, občine pa imajo večjo svobodo pri porabi finančnih sredstev.

Prihodki občine se ne delijo več na prihodke za zagotovljeno in ostalo porabo, pač pa so združeni v prihodke za financiranje primerne porabe. Le-ti so bivši prihodki za zagotovljeno porabo: dohodnina, davki na dediščine in darila, davek na dobitke od iger na srečo, davki na promet nepremičnin, upravne takse, posebne takse za uporabo igralnih avtomatov zunaj igralnic. Poleg teh primerna poraba vsebuje še: davke od premoženja, nadomestila za stavbno zemljišče, krajevne turistične takse, komunalne takse, pristojbine, razne odškodnine in nadomestila, prihodki uprave, izključena pa so sredstva za investicije. Z novim zakonom se je povečal tudi odstotek dohodnine namenjen porabi v občinah s prejšnjih 30%, na sedanjih 35%. Dohodnina je daleč najpomembnejši vir dohodkov v občinah, zato se s tem okrepi finančna samostojnost občin. Pri pokrivanju obveznosti občinam s strani države, iz naslova finančne izravnave, le-ta lahko presega ocenjene lastne prihodke, medtem ko je bila v preteklem letu omejena največ na 100% ocenjenih lastnih prihodkov. Pripadajoča sredstva finančne izravnave predstavljajo razliko med izračunano primerno porabo in ocenjenimi lastnimi prihodki. Na novo se določa tudi način spodbujanja povezovanja občin. Če se združita dve sosednji občini, dobi nova občina 3% dodatnih sredstev finančne izravnave, če se združi več sosednjih občin, potem novi občini pripada 6% sredstev finančne izravnave. Nova občina dobiva dodatna sredstva tri proračunska obdobja. Občina po novem zakonu lahko pridobi tudi do 70% sredstev za sofinanciranje investicij, če je investicija pomembna za njen razvoj. Glavni problem slovenskih občin je pomankanje sredstev za investicije v razvoj gospodarstva, ter v samo infrastrukturo. Po mnenju Turka (1998, str. 21) bodo glavni viri sredstev za naložbe v prihodnje predstavljala nadomestila za stavbno zemljišče, ekološke in komunalne takse, najemnine in drugi prihodki, ki jih občina lahko pridobi s svojim premoženjem. Nekaj sredstev lahko občina dobi tudi od države, tu seveda mislim na finančno izravnavo, ki omogoča slabše razvitim občinam, ki nimajo dovolj sredstev, da lahko zagotavljajo z zakonom opredeljene nujne naloge. Zakon predvideva, da država s finančno izravnavo in drugimi dodatnimi sredstvi občinam, poleg sredstev za financiranje tekočih nalog primerne porabe, zagotavlja tudi sredstva za nujne naložbe. Pozitivna stran sistema finančne izravnave je v popravku razlik razpoložljivih prihodkov posamezne občine za izvajanje lokalnih zadev javnega pomena, ki bi se sicer morala izenačevati s sistemom neposrednih dotacij šibkejšim občinam. Ali pa bi morale revnejše občine predpisati višje dajatve, zato da bi lahko zagotavljal enako raven javnega standarda kot bogatejše. Negativna stran finančne izravnave pa je v tem, da zaradi vnaprej določene porabe s strani države demotivira občine za samostojno ustvarjanje virov prihodkov in za krepitev davčne baze. Sistem finančne izravnave uvaja načelo pozitivne diskriminacije in vnaša elemente solidarnosti z vnaprejšnjim izenačevanjem prihodkovnih možnosti vseh občin. S tem se med občinami zagotavlja možnost enakega dostopa do finančnih virov za zagotavljanje osnovne ravni javnega standarda v posameznem lokalnem okolju. Zato bo sistem finančne izravnave

treba ohraniti tudi v prihodnje, vendar s smiselnimi dopolnitvami za motiviranje občin k pridobivanju lastnih prihodkov in večjo suverenostjo lokalne skupnosti pri razporejanju teh sredstev.

1.5. PRIMERJAVA LOKALNE SAMOUPRAVE SLOVENIJE, DANSKE IN AVSTRIJE

Danska je razdeljena na 14 dežel, le-te pa se nadalje delijo še na 275 občin. Danska šteje nekaj čez 4,5 mio prebivalcev, kar znaša v povprečju 325.000 na deželo. Davčne stopnje po deželah so različne, v povprečju pa znašajo 11,5%. S pomočjo osebnih davkov se zbere kar 80% vseh prihodkov, medtem ko na strani odhodkov največ denarja namenjajo zdravstvu ter socialnemu in otroškemu varstvu in sicer kar preko 60% vseh odhodkov. Na Danskem državljani znotraj občine lahko vplivajo na pomembne odločitve v sami skupnosti. Občine so pristojne za zagotovitev večine javnih storitev. Danska je zelo decentralizirana, zato imajo občine pomembno vlogo pri sprejemanju odločitev, reševanju problemov in seveda samem financiranju. Lokalna samouprava na Danskem je prišla celo tako daleč, da občine lahko same uvajajo davke, določajo višino le-teh in samostojno upravljajo z premoženjem občine. Lokalna javna poraba na Danskem znaša kar 54% celotne javne porabe, temu konceptu sledijo le nordijske države, medtem ko v zahodno evropskih državah ta delež znaša med 10% in 15%. Na Danskem država in lokalne skupnosti tesno sodelujejo pri stopnjah obdavčitev in lokalnih proračunih. V domeni občine so vse socialne pomoči prebivalcem, saj je občina prva, ki je zadolžena za reševanje socialnih problemov posameznikov, čeprav je veliko socialnih pomoči financiranih s strani države (pokojnine, otroški dodatek...). Občine morajo skrbeti za šolstvo, tako primarno, kot tudi sekundarno, skrbeti in financirati morajo tudi otroško varstvo. Občine skrbijo za javne ustanove na področju športa, kulture, ekologije... Skrbeti morajo za celovito podobo, zato izdajajo gradbena dovoljenja vzdržujejo lokalne ceste, pristojne so za regionalni razvoj, ki naj bi zagotovil skladno načrtovanje na lokalni ravni, zato načrtujejo razvoj lokalne samouprave tudi do 10 in več let v prihodnost. Vse to prispeva h gospodarski rasti, k odpiranju delovnih mest. Občine pobirajo osebne in poslovne davke same, ostali davki pa se pobirajo centralno, nato pa se mesečno nakazujejo občinam glede na delež udeležbe v posameznih davkih.

Avstrija ima 8,1 mio prebivalcev, je federativna država in ima lokalno samoupravo urejeno na več ravneh. Avstrija je zveza devetih dežel, ki se delijo na 98 okrajev, le-ti pa nadalje se na 2374 občin. Znotraj dežel je lokalna samouprava, tako kot na Danskem, tudi v Avstriji enonivojska. V Avstriji je občina teritorialna korporacija s pravico do samouprave. Občina je neodvisna gospodarska enota in ima v okviru državnega zakona pravico imeti premoženje vseh vrst, upravlja lahko celo gospodarska podjetja. Občina ima precej pristojnosti, saj ji je država prepustila zagotavljanje lokalne varnosti, upravljanje občinskih prometnih površin, nadzor lokalnega trga, predšolsko in šolsko vzgojo, civilno zaščito... Pogosti so tudi individualni dogovori med državo, deželo in občino za posamezna področja. Tu mislim predvsem na kulturo (muzeji, galerije, knjižnice...). Zakonodajna oblast je v rokah zvezne

dežele, medtem ko se izvršilna oblast porazdeli med državo, deželo in občino. Občine so pristojne za gradbene uredbe in lokalno prostorsko načrtovnje, medtem ko ima avstrijska zvezna vlada nadzor nad komunalnimi vprašanji. Zvezna oblast ima seveda najvišjo zakonodajno oblast, v pristojnosti občin pa so po navodilih državnih organov krajevno zdravstveno varstvo, krajevna policija, gradbeni nadzor, postavljanje občinskih organov in podobno. V Avstriji se vsi davki pobirajo na osrednji ravni in se nato delijo na nižje enote. Pomembnejši davki v Avstriji so: davek na dohodek (občinam pripada 25%), ter davek na osebni dohodek. Najpomembnejši vir financiranja pa je delež iz skupnega proračuna, ki se deli po občinah glede na število prebivalcev. Zaradi tega so večje občine bogatejše, saj dobijo iz proračuna več sredstev, kakor tudi prihodkov iz naslova osebnih davkov. Ob tem je treba omeniti tudi dejstvo, da so občine z razvitim turizmom v Avstriji veliko bogatejše od ostalih. V preteklosti je bil v Avstriji prisoten trend povezovanja občin, kar pa je bilo povezano z velikimi infrastrukturnimi stroški zaradi hribovite pokrajine, zato se sedaj občine povezujejo le na pomembnejših področjih, ne pa v celoti. Pogoste so tudi spremembe pristojnosti posameznih ravni oblasti. Krepi se namreč decentralizacija, kar večja pristojnosti lokalnih oblasti, zahteva večja finančna sredstva, ki bi jih občine pridobile s spremembo davčnega sistema. Po novem, bi lahko tudi občine pobirale lastne davke.

V Sloveniji večino zakonov sprejema centralna vlada, centralna oblast ima vpliv na urejanje komunalnih vprašanj, medtem ko občine opravljajo naloge, ki jih v njihovo pristojnost prenese država, vendar mora država za te naloge priskrbeti potrebna finančna sredstva. V Sloveniji še vedno ostajajo težnje po nadaljni delitvi občin, kljub temu da se kasneje v manjših občinah pojavi problem doseganja finančne samostojnosti, zato ne morejo izpolnjevati vseh nalog določenih z zakonom. Po mojem mnenju je naš sistem dober, doseči pa bi morali večjo samostojnost pri odločanju lokalnih skupnosti pri lokalnih davkih. V prihodnje bo potrebno več časa nameniti regionalnemu razvoju. Ta potreba je toliko večja na območjih, na katerih je veliko majhnih občin. Tu se kaže potreba po regionalnem povezovanju. Za nekatere posebne naloge, kot so požarno varstvo, vodooskrba, komunalni odpadki..., se že sedaj povezujejo številne občine, ki nakazujejo potrebo po regionalni povezavi. Vendar združenja niso oblika urejanja in izvajanja občinskih nalog, temveč je njihova poglobljena naloga medsebojno usklajevanje interesov lokalnih skupnosti. Pokrajina naj bi postala nosilec razvoja v prostoru, v katerem danes ni institucionalnega nosilca, razen tega pa tudi izvajalec neobhodnih dejavnosti, ki jih danes v tem prostoru nihče ne opravlja ali pa jih opravljajo občine s številnimi – zlasti finančnimi težavami. Odprla bi se tudi pot za uveljavljanje načela subsidiarnosti, po katerem nižja teritorialna skupnost opravlja vse javne zadeve, ki jih je sposobna opravljati, višja raven pa le tiste zadeve, ki jih je mogoče učinkovito opravljati na tej višji ravni. Uresničevanje načela subsidiarnosti velja v doktrini Sveta Evrope kot kriterij za stopnjo demokratizacije v posamezni državi. Pokrajine bi olajšale povezave z Evropsko unijo, med drugim tudi zaradi uspešnega kandidiranja za sredstva raznih skladov, pa tudi zaradi čezmejnega sodelovanja lokalnih in regionalnih skupnosti.

Lokalna samouprava pri nas je enonivojska, medtem ko je v Avstriji in na Danskem organizirana na več ravneh. Tudi pri nas se že nekaj let pripravlja zakon o ustanovitvi pokrajin, kot širših samoupravnih lokalnih skupnosti, saj bodo le te omogočale manjšim občinam večji vpliv na državo, hkrati pa tudi izvedbo nekaterih obsežnejših projektov, ki jih občine same ne morejo izpeljati. Glede na podatke lahko ugotovimo, da je lokalna samouprava najbolj razvita na Danskem. Tudi v Avstriji je lokalna samouprava dobro razvita, vendar bi se moral zmanjšati močan vpliv zvezne vlade na lokane skupnosti. Premočan nadzor oziroma vpliv osrednje vlade na lokalne skupnosti je moč opaziti tudi v Sloveniji, zato naj bi si za zgled vzeli Danski sistem. Vedeti pa moramo, da ima Slovenija kratko zgodovino razvoja lokalne samouprave, vendar pa le-ta poteka v smeri pridruževanja Evropski skupnosti.

1.6. ZAHTEVE EVROPSKE SKUPNOSTI GLEDE LOKALNE SAMOUPRAVE

Nov Zakon o financiranju občin je skladnejši z načeli Evropske listine o lokalni samoupravi, vsebuje načelo subsidarnosti in govori o tem, da je treba odločitve sprejemati na najnižji upravni ravni, ki pa mora omogočati učinkovito izpolnjevanje predpisanih nalog. Nov zakon je odpravil veliko pomankljivosti in pomeni velik korak k večji avtonomiji občin. Načelo finančne avtonomije pomeni, da mora lokalna skupnost imeti tak obseg sredstev, da občini omogoči izvajanje nalog, ki so predpisane z ustavo in zakonom. Del sredstev mora občina zagotoviti za naloge, ki jih v okviru zakona določa sama, z nekaj sredstvi pa lahko prosto razpolaga. Slovenija je listo o lokalni samoupravi podpisala oktobra 1994, zakon na tem področju pa je začel veljati 1. marca 1997. Listina prispeva k utrjevanju demokratizacije in človekovih pravic. Listina je bila temelj za pripravo Zakona o lokalni samoupravi, upoštevana je bila tudi pri oblikovanju ustave, potrebno pa je bilo uskladiti zakone in ustavo v skladu z navedbami listine. Evropska listina lokalne samouprave združuje mnenja evropskih držav o tem, kako naj bo urejena lokalna samouprava. Njen namen je zagotoviti enotne evropske standarde za varovanje in opredeljevanje pravic lokalnih oblasti. Listina postavlja temeljna načela za razvoj občin v skladu z načelom demokracije, zavzema pa se tudi za razvoj občin v skladu z načelom demokracije in zajema sledeča načela glede financiranja občin:

- načelo ustreznosti govori o tem, da mora občina imeti ustrezne finančne vire s katerimi lahko prosto razpolaga,
- načelo sorazmernosti zahteva, da je višina finančnih virov v sorazmerju z zakonsko določenimi nalogami,
- načelo prožnosti uveljavlja določeno fleksibilnost in raznovrstnost finančnih virov lokalne skupnosti za lažje spremljanje gibanja stroškov njihovih zadev,
- načelo izravnave, zahteva, da mora država tudi s finančno izravnavo skrbeti za enakomerno financiranje vseh občin,

- načelo samofinanciranja govori o tem, da mora vsaj del finančnih sredstev občine izvirati iz lastnih davkov in drugih dajatev,
- načelo sodelovanja občinam zagotavlja, da lahko posredujejo svoje mnenje o načinu dodelitve prerazporejenih finančnih virov,
- načelo samostojnosti zahteva, da sredstva, namenjena občinam, niso strogo namensko določena,
- načelo zadolževanja pa dopušča občinam dostop do domačega trga kapitala, če se odločajo za najem posojil za financiranje večjih naložb.

Države se s podpisom Evropske listine o lokalni samoupravi zavežejo, da bodo upoštevale dve tretini odločb, torej dvajset zapisanih usmeritev, od tega deset takih, ki jih štejemo med pomembnejše. Listina torej dopušča določeno samostojnost posameznim državam.

Reforme lokalne samouprave v skladu z listin potekajo v vseh državah, ki so jo sprejele. Največ reform poteka v državah, kjer se je samouprava oziroma decentralizacija šele dobro začela oziroma končala. V teh državah je bil zaradi prisotnosti socializma velik odpor centralnih oblasti do finančne avtonomije in večje prisotnosti lokalnih oblasti. Ko bodo te reforme izpeljane, bo prišlo do določene enotnosti med državami na tem področju, zaradi razlik med njimi, pa seveda ni mogoče pričakovati popolnega poenotenje. Reforme potekajo s strokovno pomočjo, sodelovanjem, predvsem pa izmenjavo izkušenj med državami na teh področjih.

V tujini oziroma Evropski skupnosti prevladuje mnenje, da je učinkovita lokalna samouprava možna v močnih občinah, zato niso navdušeni nad pretiranim drobljenjem občin. Številčna meja naj bi bila pri 5000 prebivalcih, občine pa naj bi bolje od države reševale probleme javnega interesa, medtem ko naj država zagotavlja finančna sredstva oziroma nek stalen vir prihodka. V državah EU je močna tendenca po združevanju občin, saj države združevanje občin močno stimulirajo. V prihodnje se pričakuje povezovanje občin tudi preko meja. Občine bodo z vstopom Slovenije v EU pridobile možnost udeležbe pri strukturnih skladih EU za kmetijstvo, ribištvo, regionalni razvoj in pri posebnih programih pomoči. Z vidika pridobivanja sredstev bi bilo veliko bolje, če bi imeli pokrajine, saj so naše občine majhne, zato bi se lahko pojavili problemi v primerih, ko bi bila potrebna večja udeležba občine z lastnimi sredstvi. Glede oblikovanja pokrajin v Sloveniji še ni političnega soglasja. Vlada RS je pripravila strokovne podlage za Zakon o pokrajinah in o tem vprašanju izvedla šele predhodno javno obravnavo v Državnem zboru. Ker pokrajine v Sloveniji še ne obstajajo, bo Slovenija pri vključevanju v strukturno politiko EU uporabila tako imenovane statistične regije.

2. SISTEM FINANCIRANJA OBČINE ŽIROVNICA

Sistem financiranja občin mora opredeliti take vrste in obseg finančnih virov, da bodo ti v sorazmerju s pristojnostmi in nalogami, ki so poverjeni določeni ravni lokalne samouprave

glede na vrsto in obseg nalog, ki so tej ravni poverjeni v izvajanje, ter izravnati razlike z dodatnimi sredstvi države (Vlaj, 1998, str. 302).

Pri oblikovanju primerne sistema financiranja, ki naj bo podlaga za učinkovito delovanje lokalne samouprave, lahko izhajamo iz osnovnih načel Evropske listine o lokalni samoupravi. Vsa ta načela lahko povzamemo:

- načelo ustreznosti, ki zahteva, da ima lokalna skupnost ustrezne lastne finančne vire, s katerimi v okviru svojih pooblastil prosto razpolaga,
- načelo sorazmernosti zahteva, da morajo biti finančni viri lokalnih skupnosti v sorazmerju z njihovimi nalogami,
- načelo elastičnosti zahteva, da so finančni viri lokalnih skupnosti dovolj raznovrstni in prilagodljivi, da čim bolj sledijo potrebam,
- načelo samofinanciranja zahteva, da mora vsaj del finančnih virov izvirati iz lastnih dajatev, ki jih lokalne skupnosti same določajo v okviru zakona,
- načelo samostojnosti zahteva, da sredstva, ki jih država dodeli lokalnim skupnostim kot subvencije in dotacije, niso strogo namenska in da zagotavljanje takih sredstev ne sme posegati v temeljno svoboščino lokalnih skupnosti, da prosto določajo v okviru lokalne pristojnosti,
- načelo sodelovanja nalaga, da se na ustrezen način lokalne skupnosti vpraša za mnenje o dodelitvi prerazporejenih finančnih virov,
- načelo izravnave štiti finančno šibkejšo lokalno skupnost in zahteva, da država ne le s finančno izravnavo, temveč tudi z drugimi ustreznimi sklepi (dotacije) zagotovi izenačenost med lokalnimi skupnostmi,
- načelo zadolževanja zahteva, da imajo lokalne skupnosti za najemanje posojil za večje naložbe v mejah zakona dostop do domačega trga kapitala.

2.1. SPLOŠNA PREDSTAVITEV OBČINE ŽIROVNICA

Občina Žirovnica je nastala leta 1998 po poizvedovalnem referendumu. Čeprav z dvomi in pomisleki nekaterih, smo z večinskim soglasjem volilcev (68%), potrdili željo po svoji občini. Pred tem smo bili v občini Jesenice, od katere se je že prej, leta 1994 odcepila sedanja občina Kranjska Gora. Našo občino sestavlja 11 naselij, območje občine pa sestavljata dve različni pokrajinski enoti. Južni del je ravninski, severni pa sega v hribovito območje Karavank. Na severu je območje omejeno z državno mejo med Slovenijo in Avstrijo, na vzhodu meji na občini Radovljica in Tržič, na zahodu na Jeseniško občino, medtem ko na jugu meji na občino Bled. Hriboviti del občine Žirovnica obsega greben Peč, dolino Završnice, Ajdno, najvišji vrh Karavank Stol (2236 m) in na vzhodu Zelenico. Območje Karavank, kjer so speljane številne sprehajalne poti, je pomembno za planinski in pohodniški turizem. Izhodišče za obisk planinskih postojank in vrhov v Stolovi skupini je za večino pohodnikov dolina Završnice. Ravninski del občine Žirovnica spada k »Deželi«. Le-ta predstavlja najsevernejši del Ljubljanske kotline. V preteklosti so imele vasi pod Stolom

pomembno kmetijsko funkcijo. Kmetje so z različnimi kmetijskimi proizvodi oskrbovali industrijsko območje Jesenic. Kasneje, ko je prišlo do deagrarnacije se je velik del prebivalstva zaposlil v industriji. Delež kmečkega prebivalstva je danes precej nizek, v zadnjih letih se kmetovanje ponovno oživlja, predvsem v povezavi s turizmom. Posebej pa je občina znana pa čebelarstvu in vse bolj razvijajoči se konjereji. Število prebivalcev v občini Žirovnica stalno narašča, saj je območje zelo privlačno za poseljevanje. Žirovnico obišče zelo veliko obiskovalcev, ki jih zanima predvsem bogata kulturno – zgodovinska dediščina, po kateri je občina tudi znana. »Pot kulturne dediščine« se začne v Vrbi in konča v Mostah in povezuje rojstne hiše naših pomembnih rojakov, ter ostale kulturne in naravne znamenitosti občine.

Novo nastala občina meri 42,39 km², kar jo prav gotovo uvršča med manjše občine. Na območju občine po najnovejših podatkih živi okoli 4100 prebivalcev, od tega je okoli 40% aktivnega prebivalstva. Iz prejšnje skupne občine se je odcepilo 16% prebivalcev, kar je bil tudi ključ za delitev premoženja bivše skupne občine. Glede prebivalcev v občini lahko ugotovimo, da indeks staranja v občini presega slovensko povprečje, medtem ko je brezposelnost v občini s 4% nekaj pod slovenskim povprečjem. Občina si je zadala vrsto pomembnih nalog. V občini se bo treba prizadevati, da bi se ustvarili ustrezni pogoji za vključitev vseh gospodarskih subjektov v dolgoročen razvoj občine. Občina daje velik poudarek na podjetništvo, saj je v občini visok delež podjetnikov. V občini ima sedež okoli 100 samostojnih podjetnikov, ter čez 50 d.o.o.-jev. Nekaj občanov pa ima sedeže svojih podjetij v sosednjih občinah (turistični Bled ali industrijske Jesenice). V občini se daje velik poudarek tudi na kulturo, šport, izobraževanje ter seveda tudi na kmetijstvo.

Tabela 1: Število in vrste kmetijskih površin v občini Žirovnica

	v ha					
	Njive	Sadovnjaki	Travniki	Pašniki	Gozd	Skupaj
Žirovnica	174	67	508	589	2073	3411
Jesenice	148	63	783	1162	5058	7214

Vir: Lokalno glasilo, Novice izpod Stola, št. 8/01.

Kmetje po ustanovitvi nove občine pričakujejo boljše pogoje, kot so jih bili deležni v preteklosti. V tem delu ne moremo tudi mimo že prej omenjenega turizma. Razvijata se predvsem pohodniški in kmečki turizem. Turizem je vsekakor ena prednostnih panog, saj so za to dani vsi pogoji, vključno s pripravljenostjo prebivalcev. Prihodnost delovanja občine je usmerjena v razvoj panog, ki bi izboljšale kvaliteto življenja, zato se velik poudarek daje na varstvo okolja, zaščito krajine, običajev in kulturnozgodovinskih objektov.

2.2. PREMOŽENJE OBČINE IN UPRAVLJANJE Z NJIM

Občina predstavlja temelj lokalne skupnosti, je oseba javnega prava, ki samostojno ureja lokalne javne zadeve in samostojno razpolaga s svojim premoženjem. Občina skrbi za vse lokalne zadeve javnega pomena in v okviru tega ureja javne službe za lokalno prebivalstvo. Ena od najpomembnejših podlag uresničevanja lokalne samouprave je opredelitev in oblikovanje premoženja lokalnih skupnosti ter zagotovitev trajnih in zadostnih finančnih virov. Ob uvedbi lokalne samouprave je bil postavljen osnovni okvir, ki je opredelil, kaj sestavlja osnovno premoženje občine in osnove sistema financiranja občin. V prvih letih reforme so se prilagajali pogoji financiranja, prav tako v tem obdobju še ni bilo v celoti opredeljeno premoženje občin. Občine so postopoma s sistemskimi zakoni prejemale v posest in upravljanje posamezne dele premoženja ali pa so se s posameznimi zakoni prenašali na državno raven. Tako stanje seveda onemogoča učinkovito upravljanje premoženja in s tem občinam onemogoča izpolnjevati osnovno poslanstvo.

Premoženje občine se lahko pojavlja v vseh pojavnih oblikah, tako kot ga poznamo pri drugih poslovnih subjektih ali fizičnih osebah, v osnovi pa lahko z ekonomskega vidika premoženje občine delimo na dva osnovna sklopa: na finančno premoženje in stvarno premoženje.

Finančno premoženje zajema denar, pravice, kapitalske naložbe lokalne skupnosti in se pretežno pretaka skozi občinski proračun. Stvarno premoženje pa sestavljajo občinske premičnine in nepremičnine. Poseben poudarek je dan prav nepremičninam, ki zajemajo stavbna zemljišča, stanovanja in poslovane zgradbe, lokalne ceste in javne površine, kanalizacijsko omrežje, vodovod, šole, vrtce, zdravstvene domove, športne in kulturne objekte... Za javno infrastrukturo in javno dobro veljajo posebni pogoji upravljanja, saj mora biti za to vrsto premoženja zagotovljeno, da je pod enakimi pogoji dostopno celotnemu lokalnemu prebivalstvu. Občina mora z premoženjem upravljati kot dober gospodar, ker je to premoženje dobila v last kot oseba javnega prava izrecno zato, da lahko zagotavlja osnovne funkcije. Zato veljajo za upravljanje in razpolaganje z občinskim premoženjem posebna pravila, ki so predpisana v zakonskih aktih. Pravila so zajeta v treh osnovnih načelih:

- načelo dobrega gospodarja,
- načelo ohranjanja in obnavljanja premoženja,
- načelo omejenega razpolaganja s premoženjem.

Načelo dobrega gospodarja zahteva, da občina s svojim premoženjem gospodari skrbno in vestno. Načelo ohranjanja vrednosti premoženja se uresničuje z vrsto predpisov, ki opredeljujejo pogoje upravljanja javnega premoženja in predpisujejo vodenje evidenc o tem premoženju. Poleg tega morajo biti vsi prihodki pridobljeni od prodaje občinskega premoženja usmerjeni nazaj v naložbe in ne v tekočo proračunsko porabo. Načelo omejenega razpolaganja z občinskim premoženjem izhaja iz osnovne vloge lokalne skupnosti, ki ji je premoženje poverjeno zato, da z njim zagotavlja občinam javne službe in uresničuje

dejavnosti, ki so v javnem interesu. To načelo je še posebej poudarjeno pri uporabi in upravljanju javne infrastrukture in dela premoženja, ki ima status javnega dobra.

Občinsko premoženje torej lahko gledamo z dveh vidikov, ki sta pomembna pri odločitvah o upravljanju občinskega premoženja:

- premoženje kot vir financiranja,
- premoženje kot osnova za opravljanje javnih služb.

Premoženje je eden osnovnih virov za financiranje lokalnih skupnosti. Na eni strani je lahko konstantni vir dohodkov, na drugi strani pa se z vlaganji v premoženje dolgoročno veča fiskalna moč lokalne skupnosti, zaradi večanja davčne baze v občini. Saj dajatve, ki izvirajo iz obdavčitve premoženja v glavnem pripadajo občinam in so pomemben vir za polnjenje občinskih proračunov in s tem zagotavljanje primerne materialne podlage. S tem mislimo predvsem na javno infrastrukturo, ki za občino predstavlja temeljni pogoj za zagotavljanje lokalnih javnih služb in dejavnosti, ki so v javnem interesu.

Občinskemu premoženju je treba posvetiti posebno pozornost in jasno naravnano strategijo razvoja. Odločitve o premoženju morajo biti preudarne in morajo upoštevati osnovna načela upravljanja občinskega premoženja, saj so posledice teh odločitev daljnosežne.

2.3. PRAVNA UREDITEV FINANCIRANJA ŽIROVNIŠKE OBČINE

Poleg ustave Republike Slovenije in Zakona o financiranju občin ureja sistem financiranja tudi statut občine Žirovnica. Proračun je namreč sprejet s strani občinskega sveta na podlagi Zakona o financiranju občin (Uradni list RS št. 80/94, 45/97, 56/98, 1/99, 59/99, 61/99, 79/99 in 89/99), zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 23/99) na svoji 21. seji dne 30.1.2001. Statut občine določa območje in dele občine, organe občine, občinsko upravo, občinske javne službe, premoženje in financiranje občine..., kar je za občino temeljnega pomena.

Občina mora vse prihranke in izdatke za financiranje javne porabe zajeti v svojem proračunu, ki je sestavljen iz splošnega dela; to so bilanca prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja, posebni del oziroma finančni načrt, ki vsebuje podrobnejši pregled prihodkov in odhodkov po namenih z obrazložitvami in načrti razvojnih programov.

Za oblikovanje proračuna je najprej treba določiti izhodišča, ki so oblikovana s strani občine, kot tudi države. S tem grobo določimo strukturo bodočega proračuna. Nato sledi obravnava posameznih proračunskih postavk v občinskih odborih, ki delujejo znotraj občinskega sveta občine (nadzorni odbor, odbor za negospodarstvo in družbene zadeve, odbor za gospodarske dejavnosti, odbor za prostor, varstvo okolja in komunalno infrastrukturo). Te obravnave imajo temeljno vlogo pri začrtanju finančne politike občine za določeno leto. Najpomembnejšo vlogo ima odbor za gospodarstvo, vendar mnenja, predlogi, stališča vseh

odborov preidejo v odločanje na ravni občinskega sveta. Proračun zatem sprejme in potrdi občinski svet občine na svoji seji s potrebno večino glasov svojih članov.

Zadnja faza v postopku sprejemanja proračuna predstavlja izvrševanje le tega. Za to je odgovoren župan, kot izvršilni organ občine, ki mora skrbeti za namensko porabo proračunske danih sredstev. Pri izvrševanju pa je dolžan upoštevati pripombe in predloge posameznih odborov.

Občinski svet poleg proračuna občine sprejema tudi zaključni račun proračuna za preteklo leto. V njem se primerja predvideno v proračunu in tisto, kar je občini uspelo realizirati, zato nam služi predvsem kot analiza nastalega finančnega stanja v občini. Statut občini omogoča tudi zadolževanje z izdajo vrednostnih papirjev ali z najetjem posojil. Občina se lahko zadolži za financiranje investicij v infrastrukturne objekte, namenjene za opravljanje gospodarskih in drugih javnih služb, o zadolžitvi pa na svojih sejah odloča občinski svet.

2.4. IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO PRORAČUNA V OBČINI

Občina mora pred obravnavo in sprejetjem proračuna določiti temeljna izhodišča, ki se kasneje upoštevajo pri oblikovanju proračunskih postavk. Eno izmed najpomembnejših izhodišč je izračun primerne porabe. V skladu z zakonom se je primerna poraba pričela izračunavati pri oblikovanju proračunov od 1999. leta dalje in predstavlja tisti obseg sredstev, s katerimi bi občina lahko zagotovila izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. Primerna poraba se računa vsako leto na njen izračun pa vplivajo:

- velikost oziroma površina občine,
- razvejanost občinskih cest,
- starostna struktura občanov.

Zakon o financiranju občin – ZFO (Uradni list RS, št. 80/94 in 56/98) v 21. in 22. členu določi prihodke občine za financiranje primerne porabe. Primerna poraba predstavlja sredstva, s katerimi občina zagotovi izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. Znesek primerne porabe se določi ob sprejetju državnega proračuna za posamezno proračunsko leto, kot povprečni znesek sredstev na prebivalca v RS.

$$P_{pi} = (0,7 + 0,05 * C_i + 0,16 * M_i + 0,04 S_i) * ZP * O_i,$$

Kjer velja:

- P_{pi} - primerni obseg sredstev za financiranje lokalnih potreb v občini,
- C_i - razmerje med dolžino lokalnih cest na prebivalca v občini in dolžino cest na prebivalca v državi,
- P_i - Razmerje med površino posamezne občine na prebivalca v občini in celotne države na prebivalca,
- M_i - Razmerje med deležem oseb, mlajših od 15 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v

- državi na dan, 1. januar leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto,
- Mi - Razmerje med deležem oseb, starejših od 65 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v državi na dan, 1. januar leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto,
- ZP - primerna poraba na prebivalca (vsako leto jo določi Državni zbor RS, za leto 2001 je izračunana v višini 73.597,00 sit),
- Oi - število oseb s stalnim prebivališčem v posamezni občini na dan, 1. januar leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto po podatkih centralnega registra prebivalstva.

Osnovni seštevek vseh koeficientov je 1,00.

V krajih, kjer so bili sedeži občin pred spremembami sistema lokalne samouprave v letih 1994 in 1998 in sedaj nimajo statusa mestnih občin, se namesto koeficienta 0,70 upošteva za 0,04 višji koeficient, pri izračunih za mestne občine pa povišanje za 0,08.

Ko izračunamo primerno porabo, ocenimo lastne prihodke občine, s katerimi občina doseže izračunano višino primerne porabe. Ta korak je nujen, predvsem zato, da se ugotovi, ali občina zmore z lastnimi viri financirati svoje naloge ali pa bo morala za to dobiti sredstva iz naslova finančne izravnave. Finančno moč občine predstavljajo lastni prihodki, vir prihodkov so lahko tudi sredstva samoprispevka, če občina sama tako določi, vendar to ni v praksi. Za nakazovanje akontacij finančne izravnave je v državnem proračunu za leto 2001 pri Ministrstvu za finance v okviru konta »Tekoči transferi drugim ravnam države« zagotovljenih 33.065 milijonov tolarjev. Ta obseg sredstev, naj bi ob upoštevanju izračuna primerne porabe in pripadajočih sredstev finančne izravnave za leto 2001, zadoščal za pokrivanje tekočih obveznosti iz tega naslova in nakazilo sredstev finančne izravnave po dokončanem izračunu pripadajočih sredstev za leto 2000.

Naslednji korak je določitev porabe za uspešno delovanje občinskih služb in institucij na področju občinske uprave, šolstva, kulture, šport... Oцени se tudi višina sofinanciranja posameznih programov v občini. Ko vse to ugotovimo, lahko v občini določijo tudi višino sredstev namenjenih za investiranje – investicijski odhodki. Največkrat občina investira le del celotne investicije, ostalo pa prispeva država ali druge institucije. Država lahko financira največ 70% celotne investicije, višina pa se določi na podlagi pomembnosti investicije. Tudi v občini Žirovnica je nekaj primerov, ko občina sama ne zmore celotne investicije. Letos bo Ministrstvo za šolstvo prispevalo nekaj sredstev za obnovo oziroma dograditev vrtca, medtem ko je Ministrstvo za kulturo zavrnilo občinsko prošnjo za prispevanje sredstev namenjenih obnovi Janševega čebelnjaka.

V letu 2001 se je izračun primerne porabe na prebivalca, ki ga določi Državni zbor nekoliko spremenil. Iz določb zakona je tudi razvidno, kateri prihodki lokalnih skupnosti morajo biti po novem zajeti v proračunu in kateri prihodki se upoštevajo v oceni lastnih prihodkov za izračun finančne izravnave. Po 25. členu ZFO obseg lastnih prihodkov za posamezno občino ugotovi ministrstvo, pristojno za finance, v sodelovanju s posamezno občino in Davčno upravo Republike Slovenije. Pri izračunu se upoštevajo stopnje davčnih in nedavčnih dajatev, ki so določene z zakonom. V 25. členu ZFO so opredeljeni prihodki, ki se ne upoštevajo pri pripravi ocene lastnih prihodkov občin, zato do sedaj v oceni lastnih prihodkov niso bili upoštevani prihodki od:

- obresti na depozite,
- najemnine za stanovanja in poslovne prostore,
- prodaje premoženja,
- drugih prihodkov od premoženja,
- vrnjenih depozitov, akreditivov in garantnih pisem,
- nakupov in prodaje vrednostnih papirjev,
- komunalnih prispevkov,
- samoprispevka in
- drugih prihodkov od občanov za sofinanciranje določenih nalog in obveznosti na lokalni ravni.

Ker je Ustavno sodišče Republike Slovenije razveljavilo nekatere odločbe ZFO, se je pri pripravi ocene lastnih prihodkov pristopilo na vsebinsko nov način. Nov pristop je bil potreben zaradi tega, ker vse občine v preteklih letih niso imele dejansko udejanjenih vseh prihodkov na način, kot to omogoča zakonodaja. Izhajajoč iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki se nanaša na predpisovanje pogojev, pod katerimi se občine zagotavljajo dodatna finančna sredstva, je razvidno, da je občina za uresničevanje lokalne samouprave na svojem področju in za zagotavljanje v povezavi s tem potrebnih finančnih sredstev najprej odgovorna sama. Način zagotavljanja dodatnih sredstev občinam mora upoštevati finančno moč posamezne občine in sicer ne le dejanske prihodke, temveč tudi potencialne prihodke. Potencialno finančno moč predstavljajo posamezne neuvedene, a na podlagi ustave in zakonov, možne dajatve. V kolikor posamezna občina ne izkoristi vseh svojih možnosti črpanja finančnih sredstev, gre pri finančni izravnavi brez kakršnih koli meril in omejitev le za pritisk na povečanje obsega solidarnosti prebivalcev drugih občin. Ocenjeni prihodki za posamezno občino predstavljajo vse prihodke, ki bi jih lahko občina realizirala, če bi bile uvedene vse terjatve.

Rezultat novega pristopa je, da se zaradi neudejanjenja posameznih prihodkov pri občinah, kjer so ti prihodki ocenjeni ob predpostavki, da bi lahko bili udejanjeni pa dejansko niso, za ocenjen obseg lastnih prihodkov zmanjša finančna izravnava. V primerih, ko pa so prihodki realizirani nad ocenjenim obsegom, občinam dejansko realizirana sredstva nad tem obsegom ostanejo, višje realiziran prihodek pa ne pomeni zmanjšanje finančne izravnave.

Zaradi novega sistema izračunave, je prišlo do večjih razlik med posameznimi postavkami v proračunu, zato je bil potreben tudi kasnejši rebalans odloka o proračunu občine Žirovnica za leto 2001.

2.5. POSTOPEK SPREJEMANJA PRORAČUNA

S proračunom občine se razporedijo vsi prihodki in izdatki za posamezne namene financiranja javne porabe občine. Sprejema se za proračunsko leto, ki se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun. Na podlagi postavljenih izhodišč se oblikuje osnutek proračuna za določeno leto, ki ga pripravi župan občine. Osnutek mora biti obravnavan in sprejet v vseh petih odborih znotraj občinskega sveta. Na teh obravnavah se oblikujejo tudi določene pripombe in spoznanja, ki jih v nadaljni fazi pregleda župan. Tak osnutek se obravnava v občinskem svetu, ki nato predlaga oz. sprejme že bolj resne pripombe na določene proračunske postavke. Tako se skozi pripombe članov občinskega sveta oblikuje proračun. Osnutek proračuna se nato prelevi v predlog proračuna, nadaljne spreminjanje proračuna je od tu dalje možno samo še z amandmaji (postavke se spreminjajo za konkretne vrednosti), upoštevano pa mora biti tudi pravilo o ravnovesju med proračunskimi prejemki in izdatki.

Če je predračun medsebojno usklajen, občinski svet glasuje o njem v celoti, če pa proračun in sprejet, določi občinski svet rok, v katerem mora župan predložiti nov predlog proračuna. Nov predlog proračuna občine občinski svet obravnava in o njem odloča po hitrem postopku. Ko je proračun sprejet, se objavi v Uradnem glasilu. Za nadzor nad izvajanjem proračuna sta pristojna nadzorni odbor, kot organ lokalne skupnosti, na državni ravni pa Računsko sodišče.

Občinski proračun se sprejme z odlokom in je normativni akt, ki zajema letni načrt prejemkov in izdatkov javne porabe občine v tekočem letu in določa način koriščenja javnih sredstev. Proračun je temeljni način izvajanja politike in osnovni finančni instrument, s katerim občina opredeli opravljanje svojih osnovnih nalog.

3. PRORAČUN OBČINE ŽIROVNICA

Financiranje nalog, ki jih v skladu z zakonom opravljajo občine, ureja Zakon o financiranju občin. Zakon o javnih financah, pa ureja sestavo, pripravo in izvrševanje proračuna države in lokalnih skupnosti, zadolževanje, poročila, upravljanje dolgov, računovodstvo in proračunski nadzor. Proračun je sestavljen iz splošnega dela (bilanca prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter računa financiranja), posebnega dela (finančni načrti neposrednih uporabnikov) in načrta razvojnih programov. Pomembna novost, ki jo je uvedel nov zakon o javnih financah, je prehod na večletno proračunsko planiranje, ki zagotavlja spremljanje rezultatov delovanja oziroma doseganja ciljev skozi povezavo preteklega in prihodnjega obdobja. Obvezna priprava načrta razvojnih programov se uporablja od priprave

proračunov za leto 2001 dalje. Z obveznimi dokumenti sestave proračuna in njegovega izvrševanja, se z reformo javnofinančnih tokov zagotavlja celovit sistem javnofinančnega prava, ki pomeni institucionalni okvir finančnega poslovanja javnega sektorja. Proračunski akt pa ni nekaj statičnega, ampak je nenehen proces priprave proračuna, njegovega izvrševanja, poročanja in proračunskega nadzora. Proračun je v bistvu letni predračun prihodkov in odhodlov države ali občine. Opravlja štiri temeljne funkcije, ki so na lokalni ravni opredeljene kot:

- 1) Politična funkcija: občinskemu svetu služi kot temeljno orodje za izpolnjevanje svojih nalog.
- 2) Organizacijska funkcija: župan je pristojen za organiziranje posameznih nalog.
- 3) Finančno ekonomska funkcija: v proračunu je delitev razpoložljivih sredstev po posameznih naslovih in s tem je začrtan tudi okvir delovanja teh organizacij. Vse to vpliva na gospodarski, družbeni in socialni razvoj občine.
- 4) Nadzorna funkcija: omogoča nadzor nad porabo finančnih sredstev.

Pri sestavi proračuna se morajo upoštevati tudi osnovna načela, ki omogočajo racionalno in učinkovito planiranje ter upravljanje s proračunom in celotnimi javnimi financami. Ta proračunska načela so sledeča:

- Načelo enotnosti, ki zahteva, da se prejemi in izdatki združijo v en sam proračun. S tem je omogočen tudi lažji nadzor nad porabo sredstev (57. člen ZLS).
- Načelo preglednosti zahteva pregledno razčlenitev proračuna (3. člen ZLS).
- Načelo pravočasnosti. Proračun je namreč potrebno sprejeti pred začetkom proračunskega obdobja. Slovenska zakonodaja dopušča tudi začasno financiranje po proračunu za preteklo proračunsko obdobje (57. člen ZFO).
- Načelo popolnosti govori o tem, da morajo biti v proračunu zajeti vsi podatki (5. člen).
- Načelo nepovezanosti izdatkov s prejemki pomeni, da prejemki ne smejo biti namensko vezani, temveč na razpolago za vse izdatke, vendar to načelo v slovenski zakonodaji ni posebej opredeljeno (57. člen ZLS).
- Načelo javnosti pomeni, da je proračun javno objavljen (66. člen ZLS).
- Načelo gospodarnosti pomeni čim bolj ekonomično upravljanje s proračunskimi sredstvi (51. člen ZLS).
- Načelo zakonitosti zahteva zadostno pravno podlago za vsak računovodski izdatek oziroma prejemek (6. člen ZFO).
- Načelo namembnosti zahteva, da se izdatki potrošijo tako, kot je to opredeljeno v proračunu, spremembe namembnosti izdatkov se lahko spremenijo s proračunskim rebalansom oziroma spremembo proračuna med proračunskim obdobjem (6. člen ZFO).

3.1. PRORAČUN ZA LETO 2001

V tem delu bom predstavil proračun občine Žirovnica za leto 2001. Od leta 1999 dalje je z novim zakonom glede financiranja občin določeno, da mora vlada na predlog ministrstva

izračunati zneske primerne porabe in določiti finančno izravnavo za posamezno občino do 30. septembra tekočega leta za proračun, ki bo sprejet naslednje leto. Sprejem proračuna občine pred pričetkom proračunskega leta omogoča tekoče financiranje vseh nalog, ki jih občinam nalagajo veljavni predpisi. Proračunsko leto 2001 je specifično, zaradi volitev in dvakratnega oblikovanja vlade je prišlo do časovnega zamika pri pripravi in sprejemu državnega proračuna. Občinam so bila prva izhodišča za pripravo proračunov za leto 2001 poslana dne, 11. 9. 2000, kar pomeni, da so ob upoštevanju teh usmeritev lahko pravočasno pripravile in sprejele svoje proračune. Vendar pa je vse do oblikovanja predloga državnega proračuna za leto 2001 ostalo odprto vprašanje, v kakšnem obsegu bo opredeljen znesek primerne porabe na prebivalca, ker le-ta predstavlja podlago za vse nadaljne izračune. Občinam, ki z lastnimi prihodki ne morejo zagotoviti svoje primerne porabe, zagotovijo potrebna manjkajoča sredstva v obliki finančne izravnave iz državnega proračuna. Zaradi razveljavitve posameznih odločb ZFO, z odločbo Ustavnega sodišča RS, ni več omejitev pri pokrivanju obveznosti občinam iz naslova finančne izravnave. Pred tem so lahko občine dobile sredstva finančne izravnave največ v višini 100% od ocenjenih lastnih prihodkov.

Znesek primerne porabe je z indeksom življenjskih cen valorizirana vsota vseh razpoložljivih sredstev občin v zaključnih proračunih iz leta 1996. Letos pa se je izračun nekoliko spremenil. Ob upoštevanju prvotnih izhodišč, bi znesek primerne porabe znašal 71.746 sit, medtem ko se je za določitev obsega za leto 2001 izhajalo iz izračunov, ki so bili pripravljene na osnovi predvidenih okvirov rasti posameznih kategorij izdatkov proračunov občin, tako kot so bili opredeljeni v ciljnem scenariju za državni proračun (rast plač in drugih izdatkov zaposlenih, prispevkov delodajalcev za socialno varnost ter izdatkov za blago in storitve). V ta namen so se posamezne oblike porabe za občine izračunale ponderirano, v okviru predvidene rasti za leto 2001, pri tem izračunu pa niso bila upoštevana plačila obresti in sredstva rezerv ter investicijski izdatki in investicijski transferi na lokalni ravni. Ob upoštevanju teh izhodišč je Državni zbor določil primerno porabo v višini 73.597 sit na prebivalca Slovenije, nakar pa se za vsako občino ta znesek še nadalje korigira³. Znesek primerne porabe za občino Žirovnica znaša 287.376.000 sit oziroma 70.783 sit na občana. To znaša le okoli 0,2% celotnega zneska primerne porabe vseh občin v Sloveniji za leto 2001.

Osnova za pridobitev sredstev finančne izravnave so ocenjeni prihodki in so vsota prihodkov določenih v 21. in 22. členu ZFO⁴. Prihodki po 21. členu za občino Žirovnica znašajo 253.905.000 sit, po 22. členu pa 33.471.000 sit (tabela št. 2). Skupni lastni prihodki znašajo torej 287.376.000 sit. Občina v tem letu ne računa na sredstva iz naslova finančne izravnave. Če torej gledamo na višino sredstev primerne porabe, lahko občino Žirovnica brez težav uvrstimo med manjše občine v Sloveniji.

³ Podroben opis je opredeljen v poglavju št. 2.4..

⁴ Podroben opis je opredeljen v poglavju št. 1.4. in 2.4..

Oglejmo si izračun primerne porabe po trenutni metodi:

Občina: Žirovnica

Oi: 4060

Pi: 1,011835

Ci: 0,327296

Mi: 0,945798

Si: 1,086993

ZP: 73.597 sit

Izračun:

$$P_{pi} = (0,7 + 0,05 * C_i + 0,05 * P_i + 0,16 * M_i + 0,04 S_i) * ZP * O_i,$$

$$P_{pi} = 287.376.000 \text{ sit}$$

Zaradi novega sistema izračunave je prišlo do večjih razlik med posameznimi postavkami v proračunu, zato je bil potreben rebalans odloka o proračunu občine Žirovnica za leto 2001. V nadaljevanju bom primerjal proračunske postavke na prihodkovni ravni po novem načinu izračuna (rebalans) in pa po starem načinu izračuna (prvotni odlok o proračunu).

Tabela 2: Primerjava prihodkov po planu, ter po rebalansu za leto 2001

VRSTA PRIHODA	PLAN 2001	REBALANS 2001
Prihodki za primerno porabo	272.167.000	287.376.000
Prihodki po 21. členu ZFO	241.317.000	253.905.000
Prihodki po 22. členu ZFO	30.850.000	33.471.000
Skupaj lastni prih. za primerno porabo	272.167.000	287.376.000
Finančna izravnava	0	0
Prihodki po 25. členu ZFO	81.880.000	108.769.000
Prihodki od sofinanciranj	56.363.000	39.418.000
Prihodki skupaj	410.410.000	435.563.000

Vir: Odlok o proračunu občine Žirovnica za leto 2001 (rebalans).

Kot je vidno iz tabele, je prišlo do večjih sprememb:

Na prihodkovni strani so se povečala sredstva iz naslova dohodnine za okoli 5%. Višji bodo davki na dediščine in darila, medtem ko so se za nekaj znižali prihodki od taks. Povečali se bodo prihodki iz naslova prodaje stanovanj in sicer kar za 40%. Po drugi strani pa je Ministrstvo za kulturo zavrnilo oba projekta, ki sta bila prijavljena za sofinanciranje iz sredstev za kulturo, tako da nam bo nekaj sredstev, manj kot je bilo planirano, namenilo le Ministrstvo za šolstvo, kot sofinanciranje investicije v vrtec. Tudi na podlagi novih

izračunov, ki so bili dani s strani Ministrstva za finance Občini Žirovnica, v letu 2001, ne pripada finančna izravnava s strani države.

Na odhodkovni strani pa so se občutneje povečali izdatki za otroško varstvo, zdravstvo, sredstva namenjena občinskemu uradu, povečala pa so se tudi sredstva za stanovanjsko gospodarstvo. Ostale postavke na odhodkovni strani so po večini ostale enake ali pa so se celo zmanjšale.

3.2. PRIHODKI OBČINE ŽIROVNICA

Prihodki občine so v bilanci prihodkov in odhodkov razdeljeni na: davčne prihodke, nedavčne prihodke, donacije in transferne prihodke.

V posebnem delu (plan prihodkov) pa so prihodki razdeljeni na podlagi določil zakona o financiranju občin na:

- prihodke za primerno porabo,
- prihodke po 25. členu zakona o financiranju občin,
- prihodke od sofinanciranj.

Prihodki namenjeni za primerno porabo znašajo 287.376.000 sit, na podlagi realiziranih prihodkov proračuna v prejšnjem letu ocenjujejo, da bodo lastni prihodki občine v letu 2001 zadoščali za financiranje primerne porabe, zato se ne predvideva finančna izravnava s strani države. Prihodki od premoženja (25. člen ZFO) se nanašajo predvsem na prodajo stanovanj v preteklosti (odplačevanje po obrokih). Prihodki od premoženja vključujejo tudi kupnine za poslovne prostore bivšega obrata Planike ter tudi prihodke iz naslova odlagališča Mala Mežaklja (tja vozijo odpadke tudi iz sosednjih občin Bled, Bohinj in Radovljica).

Prihodki od sofinanciranj pa so izračunani na podlagi zaključenih javnih razpisov, na katere se je občina prijavila in ima že odobrena sredstva za posamezne namene oziroma naloge.

Tabela 3: Načrtovani prihodki občine Žirovnica za leto 2001, ter njihova struktura

VRSTA PRIHODKOV	ZNESEK V 000 SIT	STRUKTURA
1. Davčni prihodki	284.366	65,3%
1.1. Dohodnina	253.905	58,3%
1.2. Ostali davčni prihodki	30.461	7,0%
2. Nedavčni prihodki	51.428	11,8%
3. Kapitalski prihodki	60.351	13,9%
4. Prejete donacije	1.072	0,2%
5. Transferni prihodki	38.346	8,8%
SKUPAJ (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	435.563	100,0%

Vir: Odlok o proračunu občine Žirovnica za leto 2001.

Občina se financira:

1) Z lastnimi prihodki, ki predstavljajo preko 90% celotnih prihodkov. Sestavljajo pa jih davčni, nedavčni in kapitalski prihodki. Lastni viri predstavljajo glavni vir financiranja. Daleč največji delež v prihodkih ima seveda dohodnina, saj predstavlja skoraj 60% vseh prihodkov. To se sklada z večino občin, saj v povprečju ostali prihodki oziroma davki ne igrajo tako pomembne vloge. V tem delu lahko omenimo tudi, da občina ne pričakuje donacij.

2) Transferni prihodki predstavljajo manj kot 9% vseh prihodkov občine. Sem naj bi spadala sredstva za finančno izravnavo, v primerih, ko občina sama ni zmožna zagotoviti vseh finančnih sredstev za primerno porabo. V mojem primeru pa pod to kategorijo spadajo izključno prihodki od sofinanciranja, saj občina v letu 2001 ne načrtuje finančne izravnave. Sredstva finančne izravnave, ki pripadajo posamezni občini, predstavljajo razliko med izračunanim obsegom primerne porabe in ocenjenimi lastnimi prihodki. V našem primeru razlika ne obstaja, zato občina ni upravičena do sredstev iz državnega proračuna.

3.3. ODHODKI OBČINE ŽIROVNICA

Odhodki občine zahtevajo bolj temeljito razčlenitev in proučitev kot prihodki, saj proračunski denar odteka v več smereh. Skupna pričakovana vsota odhodkov za leto 2001 znaša 504.145.000 sit. Odhodkovni del proračuna je razdeljen glede na vrsto porabe oziroma dejavnosti, zadnji del pa vključuje še rezerve. Zaradi lažjega razumevanja nisem členil odhodkov na tekoči in investicijski del oziroma sredstva (tekoči izdatki so namenjeni končni porabi in prenosom, investicijski pa za javne investicije in investicijske prenose).

Rezerve oblikuje občina po zakonu o financiranju. V rezerve se izloča del prihodkov v višini najmanj 0,5% prihodkov, dokončen odstotek izločanja sredstev pa določi občinski svet na predlog župana. Rezerve se uporabljajo v primeru naravnih in drugih nesreč, za izravnavanje neenakomernega pritoka sredstev in za kritje proračunskega primankljaja. Izločanje v rezervo se izvrši praviloma vsak mesec in preneha, ko doseže rezerva 2% letnih doseženih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov za predhodnje leto.

Glede porabe proračunskih sredstev v občini ni bilo večjih nesoglasij. V občinskih odborih se je razprava vrtela predvsem okoli sredstev namenjenih investici izgradnje vodovoda in kulture. Izražene so bile zahteve po večjih sredstvih za izgradnjo vodovoda. To je bilo tudi upoštevano, tako kot tudi zahteve, da se več sredstev nameni za občinsko kulturno društvo, saj je bilo prvotno načrtovano, da se od 5% sredstev, namenjenih kulturo občinskemu društvu, nameni le 0,5% celotnega proračuna. Ostala sredstva so namenjena kulturnim ustanovam, ki jih skupaj financirajo novo nastale občine in se nahajajo na območju Jesenic. Želja, da se povečajo sredstva namenjena za šport pa ni bila upoštevana. Svetniki so izrazili podobne zahteve kot so jih v odborih, s to izjemo, da naj se dodatna sredstva za kulturo in

vodovod pridobijo z znižanjem sejin, motilo jih je namreč preveliko trošenje občinskega sveta in uprave. Seveda predlog o znižanju sejin ni bil upoštevan. Nekaj pripomb svetnikov je bilo slišati glede zamujanja pri pripravi projektov in zamujanju na razpise. Občina bi morala biti bolj agilna pri pripravi projektov, tako bi se preprečilo zamujanje na vladne razpise, več sredstev za realizacijo projektov pa bi dobili tudi s strani resornih ministrstev.

Tabela 4: Načrtovani odhodki občine Žirovnica za leto 2001, ter njihova struktura

VRSTA ODHODKOV	ZNESEK V 000 SIT	STRUKTURA
1. SPLOŠNA PORABA	64.717	12,8%
1.1. Dejavnost organov in uprave občine	63.282	12,6%
1.2. Transferi neprof. org. in ustanovam	1.435	0,2%
2. DRUŽBENE DEJAVNOSTI	260.575	51,7%
2.1. Izobraževanje	24.029	4,8%
2.2. Otroško varstvo	177.510	35,2%
2.3. Kultura	29.269	5,8%
2.4. Šport	13.844	2,7%
2.5. Socialno varstvo	11.573	2,3%
2.6. Zdravstvo	4.350	0,9%
3. GOSP. INFRASTRUKTURA	151.354	30,0%
3.1. Komunalno in cestno gospodarstvo	105.226	20,9%
3.2. Urejanje prostora	4.000	0,8%
3.3. Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči	3.790	0,7%
3.4. Stanovanjsko gospodarstvo	38.338	7,6%
4. GOSP. RAZVOJ IN DRUGO	27.499	5,5%
4.1. Intervencije v gospodarstvu	13.897	2,8%
4.2. Zaščita pred nesrečami	10.555	2,1%
5. OBLIKOVANJE REZERV	3.178	0,6%
SKUPAJ (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	504.145	100,0%

Vir: Plan občine Žirovnica za leto 2001.

Sredstva proračuna so razporejena za naloge, ki jih je občina dolžna izvajati na podlagi zakonov na področju občinske uprave, družbenih dejavnosti, gospodarske infrastrukture, pospeševanja delov gospodarstva in druge naloge. Proračun po področjih zagotavlja sredstva za: delo organov občine in zavodov, katerih ustanoviteljica je, socialne transfere in subvencije, dotacije, plačevanje storitev, investicijsko vzdrževalna dela in investicije.

Glede na zgornjo tabelo občina največ denarja namenja za družbene dejavnosti, nekaj več kot 50%. Večina teh odhodkov oziroma kar 35% vseh odhodkov bo šlo za otroško varstvo ali

bolje rečeno za investicijo v izgradnjo novega vrtca. Naslednja kategorija po višini odhodkov je gospodarska infrastruktura, natančneje, odhodki za komunalno in cestno gospodarstvo, ki so v višini 20,9% vseh odhodkov. Tudi spolšna poraba v občini je dokaj visoka z 12,8%, medtem ko je za gospodarski razvoj namenjenih manj kot 6%, natančneje za intervencije v gospodarstvo celo manj kot 3% vseh odhodkov. Za oblikovnje rezerv bo letos namenjenih le 0,6% vseh proračunskih odhodkov, kar je nekaj manj kot lani, ko je bilo za rezerve namenjenih slabih 0,8% celotnih odhodkov. V nadaljevanju pa bom še podrobneje opredelil posamezne odhodke:

A. Splošna poraba

1. Dejavnost organov in uprave občine

Pod to postavko spadajo plače, sejnine in drugi prejemki funkcionarjev in zaposlenih. V občini je sistematiziranih šest delovnih mest, mesto župana pa je nepoklicno. Nekaj denarja bo namenjeno za modernizacija (nakup računalniške in programske opreme). Ta postavka vključuje tudi materialne stroške, kot so pisarniški material, čistila, varovanje zgradbe, časopisi, revije, ogrevanje, voda, dnevnice, stroški prevoza...

B. Družbene dejavnosti

2. Izobraževanje

Kot izhodišče za določitev obsega sredstev, so upoštevana merila za obseg zagotovljene porabe na področju osnovnega izobraževanja v občinah za leto 1998 ob upoštevanju letne rasti cen. Ta sredstva so namenjena kritju materialnih stroškov šolskega prostora, za tekoče vzdrževanje, za prehrano in izobraževanje učiteljev. Sem so vključeni tudi prevozni stroški za učence, če je njihova oddaljenost od šole večja od 4 km oziroma je njihova pot nevarna.

3. Otroško varstvo

Tu so zajeti tako tekoči, kot tudi investicijski transferi. Pod tekoče transfere spadajo subvencije otroškega varstva. Občina na podlagi zakona o vrtcih krije razliko med ekonomsko ceno varstva ter prispevkom staršev, ki ga določi občina glede na njihovo materialno stanje. V tem letu so po sprejetem investicijskem planu za izgradnjo otroškega vrtca zagotovljena sredstva v višini 137,510 mio sit, ostale finančne obveznosti za dokončanje investicije pa se prenesejo v leto 2002.

4. Socialno varstvo

Vključuje tekoče transfere oziroma sredstva za center za socialno delo na podlagi delitvenega sporazuma med občinami. Svoj del sredstev krije vsaka od občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica. V občini poteka nekaj preventivnih projektov, predvsem za delo z mladimi. Iz tega naslova gredo sredstva še za humanitarne organizacije, socialno pomoč, regresirano prehrano učencev, javna dela, dodatek za novorojenčke...

5. Kultura

Del tekočih transferov je tu namenjen zavodom, ki opravljajo dejavnost za potrebe prebivalcev občin (Jesenice, Kr.Gora, Žirovnica), zato je razdelitev pravic in obveznosti določena na podlagi delitve premoženja in financiranja javnih zavodov, kot so Gornjesavski muzej, Gledališče Toneta Čufarja, Občinska knjižnica Jesenice... Ostali transferi so namenjeni za Čopovo rojstno hišo, za različne kulturne projekte, kjer gre posebej omeniti projekt Vrba 2000 ob 200. obletnici rojstva dr. F. Prešerna, pa tudi sredstva namenjena kulturnim društvom. Med investicijske transfere pa spada ureditev knjižnice in pa sredstva za obnovo Janševega čebeljnaka, kateri predračun zanaša okoli 10 mio sit. Občina je pričakovaka pri tem projektu tudi pomoč s strani države, vendar pa je država to zavrnila.

6. Šport

Na tem področju se sredstva delijo med športna društva, športne prireditve, za športno vzgojo otrok in mladine ter za vzdrževanje športnih objektov.

7. Zdravstvo

Pri tej postavki gre večinoma za transferje v sklad socialnega zavarovanja občanov brez zaposlitve oziroma brez drugih virov dohodkov. Del sredstev bo šel za sofinanciranje zdravstvene kolonije za otroke iz socialno ogroženih družin ter za preventivne zdravstvene ukrepe. V občini si želimo tudi samostojno lekarno, vendar je bila vloga na lekarniški zbornici zavrnjena zaradi premalo prebivalcev, merilo je namreč 5000 občanov. Vseeno pa si bo občina prizadevala za ustanovitev lekarniške podružnice, saj pogovori v tej smeri že potekajo.

C. Gospodarski razvoj in drugo

8. Intervencije v gospodarstvo

Sem spadajo sredstva za gospodarski razvoj oziroma za pospeševanje razvoja turizma, za pospeševanje drobnega gospodarstva... Iz tega naslova je bilo nekaj sredstev na podlagi razpisa namenjenih tudi pospeševanju kmetijstva v občini.

D. Gospodarska infrastruktura

9. Komunalno cestno gospodarstvo in varstvo okolja

Sem spadajo sredstva namenjena tekočemu vzdrževanju cest, zimski službi, ureditvi javnih zelenic, sanaciji divjih odlagališč, za javno razsvetljava, kanalizacijo, otroška igrišča, ureditev pokopališč... Investicijski odhodki pa so namenjeni modernizaciji cest, za zgraditev pločnikov in kolesarskih stez, avtobusna postajališča, za vodovodno omrežje, skratka za reševanje problemov, ki se pojavljajo v občini tudi, za intervencije, kot posledica kake manjše naravne ali druge nesreče.

10. Stanovanjsko gospodarstvo

Kot že ime samo pove sem spadajo stroški upravljanja stanovnj in poslovnih prostorov, ki jih izvaja Dominvest Jesenice. Sredstva so namenjena obratovalnim stroškom stanovanj in poslovnih prostorov. Sem spadajo tudi stroški tekočih vzdrževanj, medtem, ko investicijska sredstva za gradnjo in nakup stanovanj niso predvidena, saj naj ne bi bilo izkazanih takšnih potreb.

11. Urejanje prostora

Tu so vključena manjša sredstva za geodetska dela in pa urbanizem. V okviru geodetskih del so bili opravljeni ogledi z geodeti pri odmeritvah za Janšev čebelnjak, čistilno napravo, rekreacijske površine v Završnici in gospodarsko poslopje Planike.

12. Varstvo pred naravnimi nesrečami

Vsebujejo sredstva za požarno varnost, ki so namenjena za delo Gasilske zveze Jesenice. Del sredstev je namenjenih tudi za usposabljanje in opremljanje enot civilne zaščite, nekaj sredstev pa bo pripadlo tudi Gorski reševalni službi, skavtom, radioamaterjem, potapljačem....

13. Druge javne potrebe

Tu so zajeta sredstva za financiranje političnih strank, za sofinanciranje delovanja društev, sredstva namenjena za preventivo in vzgojo v prometu šolske in predšolske mladine. Nekaj sredstev pa bo namenjenih obnovi spomenikov.

14. Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči

Tu se predvideva le nekaj manjših nakupov zemljišč ter pridobitev upravnih dovoljenj za ureditev le-teh.

E. Oblikovanje rezerv

15. Rezerve

Splošna proračunska rezervacija

Splošna proračunska rezervacija je oblikovana v višini 0,5% prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov, ki jo kot minimalno določa zakon o javnih financah. Splošna predračunska rezervacija je predvidena za financiranje nalog, ki jih ob sprejemanju proračuna ni bilo možno predvideti in nalog, katerih izvedba bo preseгла planirano višino stroškov.

Obvezna proračunska rezervacija

Obvezna proračunska rezervacija pa je po zakonu namenjena financiranju odprave posledic naravnih nesreč in izrednih razmer.

3.4. RAČUN FINANCIRANJA OBČINE ŽIROVNICA

Tabela 5: Račun financiranja občine Žirovnica za leto 2001

A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV	ZNESEK V 000 SIT	STRUK.
1. Skupaj prihodki	435.563	100,0%
2. Skupaj odhodki	504.145	115,7%
3. Proračunski primanjkljaj (1-2)	68.582	15,7%
B. RAČUN FIN. TERJATEV IN NALOŽB		
4. Prejeta vračila danih posojil in prodaja kapit. deležev	819	0,2%
5. Dana posojila in povečanje kapitalskih deležev	0	0,0%
6. Prejeta minus dana posojila in spremembe kapit. deležev	819	0,2%
C. RAČUN FINANCIRANJA		
7. Zadolževanje občine	15.000	3,4%
8. Odplačila posojil	818	0,2%
9. Neto zadolževanje	14.182	3,3%
10. Zmanjšanje sredstev na računih	53.581	12,3%

Vir: Plan občine Žirovnica za leto 2001.

Iz tabele lahko ugotovimo, da se sredstva na računu financiranja zmanjšujejo zaradi načrtovanega proračunskega primanjkljaja. Načrtovani primanjkljaj naj bi v letu 2001 znašal 68.82.000 sit. Presežek na računu finančnih terjatev in naložb je zelo nizek. Občina se bo v tem letu tudi zadolžila za 15 mio sit. Ta sredstva bodo namenjena predvsem za financiranje investicij v infrastrukturne objekte. Zadolžitev se bo izvedla z najetjem posojila v skladu z zakonom. O tem je seveda odločal občinski svet, posojilo pa naj bi bilo vrnjeno iz proračuna. V letu 2001 bo občina odplačala del posojil v višini 818.000 sit, tako da bo prišlo do črpanja sredstev na računu v višini 53.581.000 sit iz naslova presežka po zaključnem računu leta 1999.

3.5. PRIMERJAVE PRIHODKOV IN ODHODKOV OBČINE ŽIROVNICA MED LETI 1999, 2000 IN 2001

Za občino Žirovnica je leto 1999 predstavilo prvo proračunsko leto, zato je to leto tudi bazno leto pri računanju indeksov. Iz primerjav bo moč ugotoviti ali občina v proračunih upošteva tekočo problematiko oziroma se drži nekih preteklih okvirov. Primerjevo sem izvedel s pomočjo indeksov s stalno bazo (priloga 5). Prikazal pa sem tudi strukturne razlike v prihodkih in odhodkih med posameznimi leti (priloga 6). Iz analize prihodkov lahko podamo naslednje ugotovitve:

Prihodkovna stran

Daleč največji delež med prihodki predstavlja dohodnina, saj letos znaša delež dohodnine v celotnih prihodkih nekaj čez 56% in se je glede na pretekli leti znižal. Leto poprej je znašal 68%, leta 1999 pa kar 72% vseh prihodkov. To lahko razlagamo s tem, da je v prvih letih obstoja občine dohodnina predstavlja glaven vir prihodkov.

Med pomembnejše prihodke štejemo še nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč, ki znaša nekaj čez 5% vseh prihodkov in je skozi obdobja konstanten.

Omembe vredni viri financiranja so letos tudi prihodki od prodaje premoženja. Poslovne prostore in garaže so prodali v vrednosti 8% proračunskih prihodkov.

Povečal se je tudi prihodek odlagališča Mala Mežaklja in letos znaša 6% proračuna, medtem ko je predhodno leto znašal manj kot 5%. Prihodki nastajajo zato, ker na odlagališče vozijo odpadke tudi iz sosednjih občin in to seveda tudi plačajo.

V oko nam pade tudi velik porast prihodkov iz naslova sofinanciranj, glede na leto poprej so se prihodki skoraj potrojili.

Odhodkovna stran

Največji odhodek predstavlja investicija v vrtec in sicer preko 27% vseh odhodkov.

Velik delež predstavljajo še odhodki za cestno gospodarstvo in varstvo okolja z nekaj pod 21%, glede na prejšnja leta pa so procentualno ostali na enakem nivoju ter odhodki za občinski urad in občinski svet z 12%. Le-ti so se sicer zmanjšali za 3% predvsem na račun povečanja prihodkov, absolutno pa ostajajo na isti ravni.

Nato sledita še kultura s 6% in izobraževanje s 5%.

Zanimiv je podatek, da je občina za intervencije v gospodarstvo namenila le slabe 3%, toliko, kot za šport oziroma za delovanje društev na tem področju.

Med večje odhodke štejemo tudi sredstva namenjena stanovanjskemu gospodarstvu, 7% vseh odhodkov, kar je sorazmerno veliko, glede da v občini ni stanovanjskih problemov.

Glede na izračunane indekse v prilogi 5 za obdobje 2000 in 2001 lahko ugotovimo:

Na splošno se je povečevala tako višina prihodkov, kot tudi odhodkov. Ves čas pa so bolj naraščali odhodki, tako da imamo po začetnem presežku v letu 1999 kasneje vedno primanjkljaj, ki se je skozi leta povečeval.

Na prihodkovni strani bom razložil le posamezne prihodke, katerih delež v proračunu je občutnejši. Prav gotovo ne moremo mimo dohodnine, saj predstavlja največji delež v proračunu. Lansko leto so bili prihodki iz tega naslova večji kar za 11%, letos pa še za dodatnih 13%. Prihodki od premoženja se predvsem zaradi prodaje le-tega v lanskem letu povečali za 32%, letos pa celo za 238% glede na bazno leto, vendar moramo tu omeniti, da gre vse to povečanje prihodkov le na račun prodaje premoženja.

Pomembnejši prihodki so še prihodki odlagališča Mala Mežaklja, ki so se v preteklem letu povečali za 77%, letos pa kar za 156%.

Ostali prihodki imajo dokaj enakomerno rast, še pomembneje pa je, da nimajo občutnejše teže v proračunu. Mogoče bi tu lahko omenili še turistične takse, glede na to, da v občini veliko dajejo na razcvet turizma. To je opazno iz teh kazalcev, saj se opaža rast prihodkov, vseeno pa gre tu za manjše zneske.

Na odhodkovni ravni pa imamo naslednje spremembe: za letošnje leto je opazen velik skok odhodkov namenjenih za občinsko upravo in občinski svet, kar za 39%, glede na bazno leto. Opazen je precejšen padec odhodkov namenjenih za izobraževanje. Lani so se zmanjšali za 40%, letos pa so manjši za 30%.

Na drugi strani pa so se odhodki namenjeni otroškemu varstvu močno povečali; lansko leto za 38%, letos pa celo za 474%, predvsem na račun investicije v izgradnjo novega vrtca.

Vlaganja v gospodarski razvoj so se glede na bazno leto, v letu 2000 in 2001 podvojila, prav tako so se povečali odhodki namenjeni za komunalno cestno gospodarstvo, ter za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči.

Razlaga sprememb in sklepi

Glede na zgornje podatke ugotavljam, da se v teh letih proračun ni bistveno spreminjal. Razlogi za to so, da ni bilo večjih sprememb v odločitvah občine glede načina porabe sredstev. Ta sredstva so konstantna skozi obdobja, poleg tega pa po letu 1999 ni večjih zakonskih sprememb na področju lokalnih javnih financ. Z letošnjim letom je prišlo do manjših sprememb na področju financiranja občin in sicer pri izračunu primerne porabe. Sedaj ni več omejitev pri pokrivanju obveznosti občinam iz naslova finančne izravnave, pred letom 2001 pa so občine lahko dobile sredstva največ v višini 100% ocenjenih lastnih prihodkov. Pri proučevanju kazalcev iz prilog 5 in 6 lahko ugotovimo, da lahko prihaja do različnih interpretacij rezultatov. Tako pri proučevanju dohodnine po indeksih nedvoumno lahko ugotovimo, da se znesek skozi leta povečuje, če pa pogledamo po deležih v proračunu pa lahko ugotovimo, da delež dohodnine v celotnih prihodkih pada. Vse to je bilo potrebno upoštevati pri proučevanju proračunskih sprememb.

Glavna izstopanja na prihodkovni strani so:

Davčni prihodki se z novo metodologijo povečajo, predvsem na račun povečanja dohodnine. Še bolj pa se povečajo kapitalski prihodki, zaradi večjih prihodkov od premoženja. Z novo metodologijo se povečajo izvorni prihodki občine kot vir prihodkov, za ta vir občina nima zakonsko določenih namenov porabe. S tem virom prihodkov občina utrjuje stopnjo lastne avtonomije, tako da ni le neposredno odvisna od državne pomoči in transferjev, ki so se po sedanjem izračunu primerne porabe močno znižajo. Zasluga za trikratno povečanje prihodkov iz naslova sofinanciranja gre državi, ki je občini priskočila na pomoč s sofinanciranjem kulturne prireditve ob 200. letnici rojstva dr. F. Prešerna in pa uvedbi republiške takse za obremenjevanje voda.

Odhodki splošne porabe so nujni za funkcioniranje občine. Njihov delež se bistveno ne spreminja in višina teh odhodkov večinoma narašča proporcionalno glede na naraščanje celotnih odhodkov.

Spremembe na odhodkovni strani so posledica naslednjih dejavnikov:

Prav gotovo zavzemajo najpomembnejšo vlogo odhodki namenjeni za financiranje družbenih dejavnosti. Velik dvig odhodkov za otroško varstvo je posledica odprtja novega vrtca v Žirovnici, kar pomeni povečanje števila otrok v vrtcih in s tem več stroškov za kritje razlike med ceno, ki jo plačujejo starši in tržno ceno. Odhodki za otroško varstvo so se tudi največ povečali glede na leto 1999. Odhodki za izobraževanje ostajajo na istem nivoju, glede na leto 1999 pa so se močno znižali. Glavni razlog je, po mojem mnenju, menjava župana, saj je bivši župan izhajal iz prosvetnih voda in je več sredstev namenjal izobraževalni dejavnosti. Odhodki za socialno varstvo so na nekaj višjem nivoju in rastejo proporcionalno, tako kot odhodki namenjeni za šport in zdravstvo, ki se večajo prevsem zato, ker občina načrtuje izgradnjo lekarne. Odhodki namenjeni za kulturo, so se glede na leto 2000 močno zmanjšali. Glavni razlog je seveda ta, da je bila lani proslava ob 200. letnici rojstva dr. F. Prešerna, za katero je občina dobila tudi veliko subvencioniranih sredstev s strani države. Vsi ti odhodki so bolj ali manj zakonsko določeni in obvezni, vloga občine pri tem je, da oceni oziroma prilagodi odhodke glede na dejanske potrebe.

V tem delu moramo omeniti tudi odhodke za gospodarsko infrastrukturo. Dejstvo je, da so dohodki namenjeni za gospodarsko infrastrukturo najbolj avtonomni del celotnih proračunskih odhodkov in tu ima občina največ prostih rok pri odločitvah. Na občini razmišljajo dolgoročno in za določene projekte, ki so v teku oziroma bodo uresničeni v prihodnjih letih, že namenjujejo finančna sredstva pod postavke, določene za posamezni projekt oziroma namen. Uporabljena pa bodo šele v prihodnjih letih. Občina vse od svoje ustanovitve dalje veliko sredstev vlaga v investicije na področju infrastrukture, nov vrtec, letos pa naj bi bila na vrsti posodobitev osnovne šole in šolske telovadnice.

3.6. PRIMERJAVA STRUKTURE PRIHODKOV IN ODHODKOV OBČINE ŽIROVNICA S SLOVENSKIM POVPREČJEM

V prilogi 7 so predstavljeni realizirani prihodki in odhodki občine Žirovnica za leto 2000 ter njihova struktura in prihodki ter odhodki vseh slovenskih občin za isto leto ter njihova struktura. Pri primerjavi deležev davčnih prihodkov občine Žirovnica v letu 2000 glede na slovensko povprečje lahko opazimo, da je bil delež le-teh za več kot 20% višji v občini Žirovnica, kot je slovensko povprečje. Najpomembnejši davčni prihodek je bila seveda dohodnina in predstavlja glavni vir prihodkov. Delež dohodnine v občini Žirovnica je bil kar za 25% nad slovenskim povprečjem, delež ostalih davčnih prihodkov pa je bil nekaj pod povprečjem. Pri primerjavi je opazen tudi velik razkorak pri transfernih prihodkih, pri katerih

je občina Žirovnica kar za 20% pod slovenskim povprečjem. Pri ostalih prikazanih postavkah, med katerimi so večinoma izvirni prihodki občine, pa so vrednosti dokaj uravnotežene s slovenskim povprečjem.

Pri primerjavi odhodkovne strani sem naletel na problem, saj so odhodki občine razporejeni po funkcionalni klasifikaciji, vsota odhodkov slovenskih občin, pa po ekonomski klasifikaciji. Da sem lahko izvedel primerjalno analizo, sem odhodke občine Žirovnica razdelil na tekoče in investicijske odhodke. Če primerjamo deleža tekočega in investicijskega dela proračunskih odhodkov občine Žirovnica v letu 2000 s povprečjem slovenskih občin opazimo, da so deleži dokaj neuskklajeni. Občina Žirovnica je namenila približno 26% odhodkov v investicijski del, ostalih 74% odhodkov pa v tekoči del. Ta dva podatka se povsem ne ujemata s slovenskim povprečjem. Slovenske občine v povprečju več sredstev namenjajo investicijam, nekaj čez 36%, ostalih 64% odhodkov pa v tekoči del odhodkov. Če tekoči del razdelimo na tekoče odhodke in tekoče transfere ugotovimo, da so bili v občini tekoči odhodki približno 6% nad povprečjem, nad povprečjem so tudi tekoči transferi in sicer za približno 3% višji od slovenskega povprečja. Obratna slika pa je pri investicijskem delu odhodkov, kjer so investicijski odhodki približno 3% nižji, kot je povprečje slovenskih občin. Še večja razlika pa je pri investicijskih transferih, ki so za približno 6% nižji v občini Žirovnica in znašajo manj kot 3% vseh proračunskih odhodkov občine.

Rezultati primerjave so se izkazali za zelo interesantne. Na prihodkovni strani prihaja do razlik zaradi naslednjih razlogov: visok delež dohodnine lahko razložimo z zelo nizko brezposelnostjo v občini, poleg tega pa sama občina ne spada med najrevnejše, čeprav je bruto mesečna plača nekaj pod slovenskim povprečjem (priloga 1). Davčni prihodki so za male občine izrednega pomena, saj je to glavni vir polnjenja občinskega proračuna. Ne smemo pa spregledati tudi tega, da smo mlada občina in je bil v letu 2000 sprejet šele drugi občinski proračun. To se pozna pri ostalih davčnih prihodkih, ki so kar 6% pod slovenskim povprečjem. Po mojem mnenju se bo ta razlika s časom zmanjšala, s tem pa se bo tudi delež dohodnine avtomatično približal povprečju.

Transferi prihodki so vidno pod slovenskim povprečjem, kar dokazuje, da ima občina zadosti lastnih prihodkov za financiranje primerne porabe. Splošno znano je, da se manjše občine niso sposobne financirati same, kar za našo občino ne drži. Glavni razlog za tako nizek delež transfernih prihodkov je po mojem mnenju gosta poseljenost, saj občina z nekaj nad 42 km² spada po površini med najmanjše.

Tudi na odhodkovni strani so odstopanja od povprečja. Žirovniška občina ima relativno večje tekoče odhodke od slovenskega povprečja, kar je povsem logično, če vemo da imajo manjše občine relativno višje stroške. Občina zato posledično manj sredstev namenja za investicijski del. To je tudi največja slabost manjših občin, saj le s težavo samostojno financirajo večje investicijske projekte. Investicijski transferi v občini so veliko pod povprečjem. Glavni razlog je, da se veliko organizacij financira skupno z občinama Jesenice in Kranjska Gora, kar je posledica bivše skupne občine. Večina organizacij je namreč še vedno v skupni lasti, zato je financiranje le-teh za vse tri občine veliko cenejše.

4. PROBLEMI IN RAZVOJNI CILJI OBČINE ŽIROVNICA

V občini je seveda veliko problemov, najbolj pereč problem občine je njena majhnost, tako da je zelo težko speljati večje projekte, saj je zanje potrebna pomoč s strani države. Majhnost občine se najbolje vidi iz proračunskih postavk in pomeni manjšo gospodarsko moč in veliko odvisnost od sosednjih občin, kjer je zaposlenih tudi večina občanov, saj žirovniška občina ne more zagotoviti zadostnih delovnih mest. Nadaljnji problem je nerazvita infrastruktura, kar zavira gospodarski razvoj občine. Na srečo je v občini veliko malih obrtnikov in manjših podjetij, ki predstavljajo v večini samozaposlitev lastnikom. Dolgoročni plan Republike Slovenije je skladen z občinskim, ko naj bi vse večjo vlogo imelo malo gospodarstvo.

V prihodnje bo občina dajala velik pomen razvoju turizma, kar je glede na lego, kulturne in ostale zanimivosti tudi najprimerneje. Občina je namreč kulturno zelo bogata, kdo še ni slišal za slovenske velikane, kot so: F. Prešeren, J. Janša, F. S. Finžgar, M. Čop, J. Jalen... Strateški cilj je razvijati turistično ponudbo, ki bi temeljila na kulturno rekreacijski osnovi. V turizmu bi se osredotočili na vlaganje v trženje, saj bi z boljšo reklamo privabili še več gostov. Zato bo mogla občina najprej zagotoviti primerne prostore in kadrovske zasedbe. V načrtu je ustanovitev lokalne turistične organizacije, katere glavne naloge bi bile:

- razvoj kulturne in rekreacijske ponudbe,
- spodbujanje prebivalcev za skupen nastop,
- skupni nastopi na sejnih,
- organiziranje ponudbe na enem mestu.

Turizem bo prav gotovo ugodno vplival na razvoj in zaposlovanje ter popestril družbeno in privatno življenje. Ohranila bi se tradicija, ki bi privabljala goste, prav zato je v občini velik poudarek na kulturi, ki je tudi v preteklosti močno zaznamovala naš kraj. Na kulturnem področju si v občini želijo ureditve Janševega čebelnjaka, predvideva se preselitev knjižnice v bolj primerne prostore. Največ denarja pa bi vložili v obnovo kulturne dvorane v občini, v kateri potekajo vse občinske, kulturne in druge slovesnosti.

Na račun občine leti veliko očitkov, da premalo podpira kmetijstvo. Občina sicer ne zaostaja za slovenskim povprečjem, problem je, da kmetje niso zadovoljni s tako majhnim vlaganjem v to vejo gospodarstva. Kmetije v občini so majhne in največkrat predstavljajo le popoldansko dejavnost, aktivnih kmetov, ki se preživljajo izključno s kmetijstvom, je le 28. Pri gospodarstvu lahko omenimo to, da ni predvidenih večjih investicij. Občina si v prihodnje želi izboljšati gospodarstvo tako, da bo vlagala predvsem v infrastrukturo same občine ter skušala na ta način spodbuditi gospodarstvo. Občina ima v planu tudi nekaj za občinske razmere velikih investicij, najprej je tu adaptacija osnovne šole. Tudi nov, v letu 2001 odprti vrtec bo v prihodnjih letih potreboval še precej sredstev, da bo v celoti zaživel. Na področju zdravstva se vsi v občini strinjamo, da bo potrebno izboljšati zdravstveno in

lekarniško dejavnost. V pogovorih naj bi že prišlo do dogovora, da občina zagotovi lokacijo za zdravstveno postajo in lekarno, ostala sredstva pa bodo zagotovljena s strani obeh javnih zavodov (Osnovno zdravstvo gorenjske, Gorenjske lekarne).

Občina planira vlaganja v infrastrukturo, s čimer bi se izboljšala kvaliteta življenja občanov. Potrebna je posodobitev vodovodnega omrežja, potrebna bo dograditev kanalizacijskega sistema, večja vlaganja so predvidena še v javno razsvetljava, zgraditi bo potrebno nekaj krajših odcekov obvoznih cest in podobno. Kar se tiče avtobusnih postajališč, pločnikov in kolesarskih stez, bo občina pričela z odkupi zemljišč. Potrebno bo zagotoviti del sredstev za dokončno ureditev deponije odpadkov Mala Mežaklja, seveda glede na delež občine. Nekaj sredstev se predvideva tudi za investicije v športne objekte, predvsem za nujne adaptacije v dotrajane objekte. Večino sredstev naj bi zagotovila občina, nekaj pomoči naj bi prišlo tudi s strani države - tu mislim predvsem na investicije v kulturo in šolstvo, tako da se po sedanjih projekcijah občini ne bi bilo potrebno zadolževati. To je tudi v planu občine, tako da bodo imeli prednost projekti, ki so podprti s strani države, za ostale investicije, predvsem v infrastrukturo, pa se bo denar težje našel, zato se ti problemi večinoma rešujejo dalj časa.

SKLEP

Javne finance v današnjem času opravljajo zelo pomembno nalogo za ljudi, ki živijo v določenem okolju. Zagotavljajo javne dobrine, ki dvigujejo življenjsko raven prebivalstva, vplivajo na prerazdelitev dohodka in s tem zmanjšujejo razlike med ljudmi oziroma preprečujejo večanje le-teh, vplivajo pa tudi na gospodarski razvoj in na ta način zmanjšujejo nezaposlenost ljudi.

Razvit sistem lokalne samouprave državi omogoča, da prepozna potrebe ljudi na lokalnih območjih in jih tako lažje zadovolji. Ob osamosvojitvi smo prebivalci Slovenije dobili pravico do lokalne samouprave. Reforme lokalne samouprave so nekaj vsakdanjega tudi v drugih evropskih deželah. Prizadevanja Slovenije na področju lokalne samouprave vodi želja po pridružitvi Evropski skupnosti. Bistveni načeli, ki sta izpostavljeni v Evropski listini o lokalni samoupravi sta načelo subsidiarnosti in načelo finančne avtonomije.

Materialna osnova je bistvenega pomena za delovanje občin. Pomankanje finančnih sredstev pomeni, da občina potrebuje sredstva s strani države in s tem izničuje lokalno samoupravljanje. Materialna osnova lokalnih skupnosti naj bi se zagotovila z lastnimi viri in pa z dotacijami države. Tudi Evropska skupnost v listini o lokalni samoupravi zahteva finančno avtonomijo lokalnih skupnosti, zato mora vlada uvesti ustrezen sistem financiranja. V preteklosti je prišlo do sprememb v financiranju z uvedbo primerne porabe in povečanja deleža dohodnine, ki ga prejmejo občine, letos pa se je spremenil tudi izračun primerne porabe.

Občina Žirovnica spada med srednje velike občine v Sloveniji. Njena poseljenost je nad slovenskim nivojem, predvsem zaradi majhne površine, ki jo obsega. Občina je za več kot pol manjša od slovenskega povprečja, če pa gledamo občine glede na prebivalce, lahko ugotovimo, da ima več kot polovica občin manj kot 5000 prebivalcev. Stopnja brezposelnosti je v občini Žirovnica nižja kot v celotni Sloveniji, vendar pa se večja okoliška podjetja nahajajo v slabem finančnem stanju. Povprečna bruto plača na zaposlenega je nižja od slovenskega povprečja, kar je najverjetneje posledica nižje povprečne izobrazbe občanov.

Ob analizi proračuna po dejavnostih smo ugotovili, da namenja občina vse premalo sredstev razvojnim problemom. Veliko več bi morala občina v prihodnje narediti za razvoj malega gospodarstva, za oživljanje in razvoj kmetijstva, pospešiti pa bi morala tudi razvoj turizma, ki bi lahko žirovniški občini prinašal precejšen dohodek. Pri pripravi diplomske naloge sem med drugim ugotovil tudi to, da lokalna samouprava omogoča, da je politična moč razdeljena tudi vertikalno ne le horizontalno. Na koncu lahko zaključim, da so še vedno ljudje tisti, zaradi katerih obstaja država in lokalna samouprava. Oboje naj bi služilo v prvi vrsti zadovoljevanju potreb ljudi, zato bi morale imeti tako lokalne skupnosti, kot država več posluha za ljudi in njihove probleme.

LITERATURA

1. Cviki Milan: Nove občine pritiskajo na proračun. *Gospodarski vestnik*, Ljubljana, 10(1999), str. 16-17.
2. Čok Mitja: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. II, 89 str.
3. Kovač Polona: Reforma slovenske javne uprave. Teorija in praksa, Ljubljana, 2(2000), str. 316-321.
4. Kraševac Tone: Razmišljajne o naših javnih financah. *Denar*, Ljubljana, 5(2000), str. 16-18.
5. Rupnik Lado: Javne finance. 1.del. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 316 str.
6. Stanovnik Tine: Javne finance. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. IV, 196 str.
7. Šmidovnik Janez: Lokalna samouprava. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995. 274 str.
8. Vlaj Stane: Lokalna samouprava. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 1998. 456 str.
9. Vlaj Stane: Evropska listina in slovenska lokalna samouprava. Ljubljana: Uradni list RS, 1999, str. 9-37.
10. Turk Ivan: Računovodstvo. Kranj: Moderna organizacija, 1998. 535 str.
11. VII. Dnevi slovenske uprave Portorož 2000. Ljubljana: Visoka upravna šola, 2000. 381 str.

VIRI

1. Banka statističnih podatkov. [URL: <http://bsu.surs.gov.si/D2300.dws/allgem.html>], 5/2001.
2. Bilten javnih financ. [URL: http://www.sigov.si/mf/slov/tekgib/tek_gib.html], 6/2001.
3. Interna gradiva občine Žirovnica.
4. Leksikon. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1973. 1080 str.
5. Lokalno glasilo, Novice izpod Stola. Žirovnica: Medium Žirovnica, št. 1/98, 7/01, 8/01.
6. Proračuni občine žirovnica za leta 1999. 2000 in 2001.
7. Republic of Austria. [URL: <http://www.austria.gv.at/e/>], 8/2001.
8. Statistični letopis RS 2000. [URL: <http://www.sigov.si/zrs/leto00/kazalo00/.htm>], 6.8.2001.
9. Statut občine Žirovnica (Uradni list RS, št. 48/99).
10. The Associationmof County Councils in Denmark. [URL: <http://www.arf.dk/english/default.asp>], 8/2001.
11. Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94, 45/97, 56/98, 59/99, 61/99, 89/99).
12. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/99).
13. Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 57/94, 14/95, 26/97, 70/97, 10/98, 74/98).

PRILOGA 1

Tabela 1: Pet občin z najvišjo in pet z najnižjo povprečno bruto mesečno plačo v SIT avgusta 2001 v Sloveniji

Občine	Višina bruto mesečne plače v SIT
Cerklje na Gorenjskem	321.403
Dol pri Ljubljani	270.423
Ljubljana	266.941
Hodoš	250.118
Nova Gorica	241.458
Turnišče	134.699
Gornji Petrovci	129.619
Prebold	128.857
Velika Polana	125.159
Majšperk	116.350
Slovensko povprečje	216.370
Žirovnica	193.091

Vir: SURS, Banka statističnih podatkov.

PRILOGA 2

Tabela 2: Struktura ocenjenih lastnih prihodkov za primerno porabo občine Žirovnica za leto 2001 kot podlaga za pridobitev sredstev finančne izravnave

Ocenjeni lastni prihodki za primerno porabo	Znesek v 000 SIT	Struk. v %
Dohodnina skupaj	244.455.000	85,06%
Davek na promet nepremičnim	6.500.000	2,26%
Davek na dediščine in darila	500.000	0,17%
Davek na dobitke od iger na srečo	250.000	0,08%
Upravne takse	2.200.000	0,77%
Posebna taksa na igralne avtomate	-	-
Skupaj prihodki po 21. členu ZFO	253.905.000	88,35%
Davek od premoženja	5.000.000	1,74%
Ostale komunalne takse	750.000	0,26%
Pristojbina za vzdrževanje gozdnih cest	1.000.000	0,34%
Nadomestilo za degradacijo in uzurp. prostora	150.000	0,05%
Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča	24.311.000	8,46%
Odškodnina za spr. nam. kmet. zemlj. in gozda	400.000	0,14%
Turistična taksa	500.000	0,17%
Lastni prihodki uprave	660.000	0,23%
Požarna taksa	700.000	0,24%
Skupaj prihodki po 22. členu ZFO	33.471.000	11,65%
Skupaj lastni prihodki za primerno porabo	287.376.000	100,00%

Vir: Vlada RS: Izračun primerne porabe občin iz zneskov finančne izravnave za leto 2000, Ljubljana 2001.

PRILOGA 3

Tabela 3: Bilanca prihodkov za leto 2001 v občini Žirovnica

Zap. št.	Vrsta prihodkov	Znesek v SIT
1.	Prihodki za primerno porabo	287.376.000
1.1.	Prihodki po 21. členu ZFO	253.905.000
1.1.1.	Dohodnina (35%)	244.455.000
1.1.2.	Davek od prometa nepremičnin	6.500.000
1.1.3.	Davek na dediščine in darila	500.000
1.1.4.	Davek na dobitke od iger na srečo	250.000
1.1.5.	Upravne takse	2.200.000
1.1.6.	Taksa za igralne avtomate zunaj igralnic	-
1.2.	Prihodki po 22. členu ZFO	33.471.000
1.2.1.	Davek od premoženja	5.000.000
1.2.2.	Nadomestilo za degr. in uzurp. prostora	150.000
1.2.3.	Sprememba namemb. kmetijskih zemlj.	400.000
1.2.4.	Turistična taksa	500.000
1.2.5.	Komunalna taksa	750.000
1.2.6.	Taksa za vzdrževanje gozdnih cest	1.000.000
1.2.7.	Nadomestilo za upor. stav. zamlj.	24.311.000
1.2.8.	Lastni prihodki uprave	660.000
1.2.9.	Požarna taksa	700.000
1.3.	Finančna izravnava	-
2.	Prihodki po 25. členu ZFO	108.769.000
2.1.	Prihodki od premoženja	98.869.000
2.1.1.	Prihodki od prodaje premoženja	60.351.000
2.1.2.	Prihodki od najemnin	5.000.000
2.1.3.	Prihodki od odlagališča Mala Mežaklja	23.000.000
2.1.4.	Sredstva za razvoj	10.518.000
2.2.	Prispevki občanov za sofinanciranje dol. nalog	5.380.000
2.3.	Drugi prihodki po 25. členu ZFO	4.520.000
3.	Prihodki od sofinanciranj	39.418.000
3.1.	CRPOV	2.400.000
3.OV	2.400.000	1.100.000
	3.ozdnih cest	
3.3.	Repub. taksa za obrem. vode	20.000.000
3.4.	MŠŠ - vrtec	2.146.000
3.5.	Projekt Vrba 2000	13.772.000
	Prihodki skupaj	435.563.000

Vir: Bilanca prihodkov in odhodkov za občino Žirovnica za leto 2001.

Tabela 4: Bilanca odhodkov za leto 2001 v občini Žirovnica

Zap. št.	Vrsta odhodkov	Znesek v SIT
1.	Občinski urad in občinski svet	63.282.000
1.1	Tekoči odhodki	60.365.000
1.1.1.	Občinski urad	49.456.000
1.1.2.	Materialni stroški	1.816.000
1.1.3.	Občinski svet	3.136.000
1.1.4.	Ostali odhodki	5.957.000
1.2.	Investicijski odhodki	2.917.000
2.	Izobraževanje	24.029.000
2.1.	Tekoči transferi	24.029.000
2.1.1.	OŠ Žirovnica	13.000.000
2.1.2.	Ljudska univerza Jesenice	28.000
2.1.3.	Glasbena šola Jesenice	1.220.000
2.1.4.	OŠ Polde Stražišar	497.000
2.1.5.	Prevozni stroški za učence OŠ	9.284.000
2.2.6.	Investicijski transferi	-
3.	Otroško varstvo	177.510.000
3.1.	Tekoči transferi	40.000.000
3.1.1.	Subvencije otroškega varstva	40.000.000
3.2.	Investicijski transferi (vrtec)	137.510.000
4.	Socialno varstvo	11.573.000
4.1.	Tekoči transferi	11.573.000
4.1.1.	Center za socialno delo	1.725.000
4.1.2.	Humanitarne organizacije	730.000
4.1.3.	Zavodsko varstvo	2.250.000
4.1.4.	Javna dela	2.000.000
4.1.5.	Pomoč na domu	2.647.000
4.1.6.	Ostali tekoči transferi	2.221.000
4.2.	Investicijski transferi	-
5.	Kultura	29.269.000
5.1.	Tekoči transferi	23.915.000
5.1.1.	Gornjesavski muzej Jesenice	7.733.000
5.1.2.	Gledališče Toneta Čufarja Jesenice	2.432.000
5.1.3.	Občinska knjižnica Jesenice	5.540.000
5.1.4.	Kulturna društva	2.906.000
5.1.5.	Vrba 2000 (proslava, spomenik)	3.003.000
5.1.6.	Ostali tekoči transferi	2.301.000

5.2.	Investicijski transferi	5.354.000
5.2.1.	Ureditev Janševega Čebelnjaka	5.054.000
5.2.2.	Ostali investicijski transferi	300.000
6.	Šport	13.844.000
6.1.	Tekoči transferi	13.844.000
6.1.1.	Dejavnost društev	10.698.000
6.1.2.	Športne prireditve	1.500.000
6.1.3.	Ostali tekoči transferi	1.646.000
6.2.	Investicijski transferi	-
7.	Zdravstvo	4.350.000
7.1.	Tekoči transferi	3.350.000
7.1.1.	Prispevek za zdravst. zavarovnje občanov	2.900.000
7.1.2.	Ostali tekoči transferi	450.000
7.2.	Investicijski transferi v zdravstveno postajo	1.000.000
8.	Intervencije v gospodarstvo	13.897.000
8.1.	Tekoči transferi	13.897.000
8.1.1.	Intervencije v kmetijstvo	4.000.000
8.1.2.	Pospeševanje razvoja turizma	2.600.000
8.1.3.	Pospeševanje drobnega gospodarstva	2.000.000
8.1.4.	Celostno urejanje vasi (CRPOV)	3.800.000
8.1.5.	Ostali tekoči transferi	1.497.000
8.2.	Investicijski transferi	-
9.	Komunalno cestno gosp. in varstvo okolja	105.226.000
9.1.	Tekoči odhodki	45.314.000
9.1.1.	Občinske ceste in parkirišča	30.063.000
9.1.2.	Vzdrževanje gozdnih cest	4.500.000
9.1.3.	Javne zelenice in parki	2.423.000
9.1.4.	Javna razsvetljava	6.014.000
9.1.5.	Ostali tekoči odhodki	2.314.000
9.2.	Investicijski odhodki	59.912.000
9.2.1.	Modernizacija cest	13.149.000
9.2.2.	Kanalizacija	9.000.000
9.2.3.	Čistilna naprava	24.000.000
9.2.4.	Odlagališče Mala Mežakla	7.157.000
9.2.5.	Elektrifikacija	2.047.000
9.2.6.	Ostali investicijski odhodki	4.559.000
10.	Stanovanjsko gospodarstvo	38.338.000
10.1.	Tekoči odhodki	3.738.000
10.2.	Investicijski odhodki	34.600.000
10.2.1.	Gradnja in investicijsko vzdržev. stanovanj	4.000.000

10.2.2.	Gradnja in investicijsko vzdržev. posl. prostorov	11.000.000
10.2.3.	Nakup posl. prostorov	19.600.000
11.	Urejanje prostora	4.000.000
11.1.	Tekoči odhodki	4.000.000
11.1.1.	Program geodetskih del	2.000.000
11.1.2.	Urbanizem	2.000.000
12.	Varstvo pred naravnimi nesrečami	10.555.000
12.1.	Tekoči transferi	8.555.000
12.2.	Investicijski transferi (gasilski avtomobil)	2.000.000
13.	Druge javne potrebe	1.304.000
14.	Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči	3.790.000
14.1.	Tekoči odhodki	1.470.000
14.2.	Investicijski odhodki	2.320.000
15.	Rezerve	3.178.000
	Skupaj odhodki	504.145.000

Vir: Bilanca prihodkov za občino Žirovnica za leto 2001.

PRILOGA 4

Tabela 5: Bilanca prihodkov občine Žirovnica za leta 1999, 2000 in 2001

v 000 SIT

Zap. št.	Vrsta prihodkov	1999	2000	2001
1.	Prihodki za primerno porabo	232.899	262.008	287.376
1.1.	Prihodki po 21. členu ZFO	202.375	227.687	253.905
1.1.1.	Dohodnina (35%)	196.911	219.269	244.455
1.1.2.	Davek od prometa nepremičnin	4.640	5.768	6.500
1.1.3.	Davek na dediščine in darila	592	103	500
1.1.4.	Davek na dobitke od iger na srečo	232	922	250
1.1.5.	Upravne takse	-	1.625	2.200
1.1.6.	Taksa za igr. avtomate zunaj igralnic	-	-	-
1.2.	Prihodki po 22. členu ZFO	25.167	28.357	33.471
1.2.1.	Davek od premoženja	3.918	4.175	5.000
1.2.2.	Nadomestilo za degr. in uzurp. prostora	35	77	150
1.2.3.	Sprememba namemb. kmetij. zemlj.	65	256	400
1.2.4.	Turistična taksa	105	465	500
1.2.5.	Komunalna taksa	186	519	750
1.2.6.	Taksa za vzdrževanje gozdnih cest	854	878	1.000
1.2.7.	Nadomestilo za upor. stav. zemljišč	19.377	20.311	24.311
1.2.8.	Lastni prihodki uprave	-	1.048	660
1.2.9.	Požarna taksa	627	628	700
	Skupaj lastni prih. za prim. porabo	227.542	256.044	287.376
1.3.	Finančna izravnava	5.357	5.964	-
2.	Prihodki po 25. členu ZFO	38.149	47.159	108.769
2.1.	Prihodki od premoženja	29.213	38.636	98.869
2.1.1.	Prihodki od prodanih stanovanj	9.530	12.437	60.351
2.1.2.	Prihodki od najemnin	6.041	5.891	5.000
2.1.3.	Prihodki od odlagališča Mala Mežaklja	8.983	15.892	23.000
2.1.4.	Sredstva za razvoj			10.518
2.2.	Prispevki občanov za sofin. dol. nalog	7.785	2.601	5.380
2.3.	Drugi prihodki po 25. členu ZFO	1.151	5.922	4.520
3.	Prihodki od sofinanciranja	926	11.648	39.418
3.1.	CRPOV	-	-	2.400
3.2.	Vzdrževanje gozdnih cest	926	1.067	1.100
3.3.	Repub. taksa za obrem. vode	-	-	20.000
3.4.	MŠŠ - vrtec	-	-	2.146
3.5.	Projekt Vrba 2000	-	4.885	13.772
	Prihodki skupaj	271.974	320.815	435.563

Vir: Bilanca prihodkov in odhodkov za občino Žirovnica za leto 2001

Tabela 6: Bilanca odhodkov občine Žirovnica za leta 1999, 2000 in 2001

V 000 SIT

Št.	Vrsta odhodkov	Leto 1999	Leto 2000	Leto 2001
I.	ODHODKI			
1.	Občinski urad in občinski svet	45.678	51.494	63.282
2.	Izobraževanje	33.823	20.422	24.029
3.	Otroško varstvo	30.951	42.621	177.510
4.	Socialno varstvo	8.206	9.382	11.573
5.	Kultura	23.145	40.977	29.269
6.	Šport	11.620	13.249	13.844
7.	Zdravstvo	2.481	2.976	4.350
8.	Intervencije v gospodarstvo	6.358	12.757	13.897
9.	Komunalno cestno gospodarstvo	43.077	68.301	105.226
10.	Stanovanjska dejavnost	9.491	43.212	38.338
11.	Urejanje prostora	1.117	1.479	4.000
12.	Varstvo pred naravnimi nesrečami	8.053	9.214	10.555
13.	Druge javne potrebe	1.788	1.254	1.304
14.	Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči	812	991	3.790
15.	Rezerve	4.398	3.317	3.178
	SKUPAJ ODHODKI	230.998	321.646	504.145
II.	ODHODKI			
1.	Tekoči odhodki	82.645	89.072	118.065
2.	Tekoči transferi	111.634	143.975	140.167
3.	Investicijski odhodki	21.928	79.722	100.049
4.	Investicijski transferi	14.791	8.877	145.864
	SKUPAJ ODHODKI	230.998	321.646	504.145

Vir: Občinski proračuni občine Žirovnica 1999, 2000, 2001.

PRILOGA 5

Tabela 7: Indeks prihodkov občine Žirovnica za leti 2000 in 2001 z baznim letom 1999

Št.	Vrsta prihodkov	I _{2000/1999}	I _{2001/1999}
1.	Prihodki za primerno porabo	112	123
1.1.	Prihodki po 21. členu ZFO	113	125
1.1.1.	Dohodnina	111	124
1.1.2.	Davek od prometa nepremičnin	124	140
1.1.3.	Davek na dediščine in darila	17	84
1.1.4.	Davek na dobitke od iger na srečo	397	108
1.2.	Prihodki po 22. členu ZFO	113	133
1.2.1.	Davek od premoženja	107	128
1.2.2.	Nadomestilo za degradacijo in uzur.	220	429
1.2.3.	Sprememba namembnosti kmet. zemljišč	394	615
1.2.4.	Komunalne takse	279	403
1.2.5.	Turistične takse	443	476
1.2.6.	Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč	105	125
1.2.7.	Taksa za vzdrževanje gozdnih cest	103	117
	Skupaj lastni prihodki za primerno porabo	113	126
1.3.	Sredstva za finančno izravnavo	111	-
2.	Prihodki po 25. členu ZFO	124	285
2.1.	Prihodki od premoženja	132	338
2.1.1.	Prihodki od prodaje premoženja	130	633
2.1.2.	Prihodki od najemnin	98	83
2.1.3.	Prihodki odlagališča Mala Mežaklja	177	256
2.2.	Prih. občanov za sof. dol. nalog	33	69
2.3.	Drugi prih. pa 25. členu ZFO	515	393
3.	Prihodki od sofinanciranj	1258	4257
	Prihodki skupaj	118	160

Vir: Občinski proračuni občine Žirovnica 1999, 2000, 2001.

Tabela 8: Indeksi odhodkov občine Žirovnica za leti 2000 in 2001 z baznim letom 1999

Št.	Vrsta odhodkov	I _{2000/1999}	I _{2001/1999}
1.	Občinski urad in občinski svet	113	139
2.	Izobraževanje	60	71
3.	Otroško varstvo	138	574
4.	Socialno varstvo	114	141
5.	Kultura	177	126
6.	Šport	114	120
7.	Zdravstvo	120	175
8.	Intervencije v gospodarstvo	201	219
9.	Komunalno cestno gosp. in varstvo okolja	159	244
10.	Stanovanjsko gospodarstvo	455	404
11.	Urejanje prostora	132	358
12.	Varstvo pred naravnimi nesrečami	114	131
13.	Druge javne potrebe	70	73
14.	Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči	122	391
15.	Rezerv	75	72
	Odhodki skupaj	139	218
	Presežek/primanjkljaj	-2	-167

Vir: Občinski proračuni občine Žirovnica 1999, 2000, 2001.

PRILOGA 6

Tabela 9: Struktura prihodkov občine Žirovnica za leta 1999, 2000 in 2001

Št.	Vrsta prihodkov	1999	2000	2001
1.	Prihodki za primerno porabo	85,63%	81,67%	65,98%
1.1.	Prihodki po 21. členu ZFO	74,41%	70,97%	58,29%
1.1.1.	Dohodnina (35%)	72,40%	68,35%	56,12%
1.1.2.	Davek od prometa nepremičnin	1,70%	1,80%	1,49%
1.1.3.	Upravne takse	-	0,51%	0,51%
1.2.	Prihodki pa 22. členu ZFO	9,25%	8,84%	7,68%
1.2.1.	Davek od premoženja	1,44%	1,30%	1,15%
1.2.2.	Turistična taksa	0,03%	0,14%	0,11%
1.2.3.	Komunalna taksa	0,06%	0,16%	0,17%
1.2.4.	Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč	7,12%	6,33%	5,58%
1.2.5.	Požarna taksa	0,23%	0,20%	0,16%
	Skupaj lastni prihodki za primerno porabo	83,66%	79,81%	65,98%
1.3.	Finančna izravnava	1,97%	1,86%	-
2.	Prihodki po 25. členu ZFO	14,03%	14,70%	24,97%
2.1.	Prihodki od premoženja	10,74%	12,04%	22,70%
2.1.1.	Prihodki od prodaje premoženja	3,50%	3,88%	13,86%
2.1.2.	Prihodki od najemnin	2,22%	1,84%	1,15%
2.1.3.	Prihodki odlagališča Mala Mežaklja	3,30%	4,95%	5,28%
2.2.	Prih. občanov za sof. dol. nalog	2,86%	0,81%	1,24%
2.3.	Drugi prih. po 25. členu ZFO	0,42%	1,85%	1,04%
3.	Prihodki od sofinanciranj	0,34%	3,63%	9,05%
3.1.	Vrtec	-	-	0,49%
3.2.	Vrba 2000	-	1,52%	3,16%
3.3.	Republiška taksa za obrem. vode	-	-	4,59%
	Prihodki skupaj	100,00%	100,00%	100,00%

Vir: Občinski proračuni občine Žirovnica 1999, 2000, 2001.

Tabela 10: Struktura odhodkov občine Žirovnica za leta 1999, 2000 in 2001

Št.	Vrsta odhodkov	1999	2000	2001
1.	Občinski urad in občinski svet	19,77%	16,01%	12,55%
2.	Izobraževanje	14,64%	6,35%	4,77%
3.	Otroško varstvo	13,40%	13,25%	35,21%
4.	Socialno varstvo	3,55%	2,92%	2,30%
5.	Kultura	10,02%	12,74%	5,81%
6.	Šport	5,03%	4,12%	2,75%
7.	Zdravstvo	1,07%	0,93%	0,86%
8.	Intervencije v gospodarstvo	2,75%	3,97%	2,76%
9.	Komunalno cestno gosp. in varstvo okolja	18,65%	21,23%	20,87%
10.	Stanovanjsko gospodarstvo	4,11%	13,43%	7,60%
11.	Urejanje prostora	0,48%	0,46%	0,79%
12.	Varstvo pred naravnimi nesrečami	3,49%	2,86%	2,09%
13.	Druge javne potrebe	0,77%	0,39%	0,26%
14.	Gospodarjenje s stavbnimi zemljišči	0,35%	0,31%	0,75%
15.	Rezerve	1,90%	1,03%	0,63%
	Odhodki skupaj	100,00%	100,00%	100,00%

Vir: Občinski proračuni občine Žirovnica 1999, 2000, 2001.

PRILOGA 7

Tabela 1: Bilanca prihodkov in odhodkov občine Žirovnica ter vseh slovenskih občin skupaj ter njihova struktura za leto 2000

v 000 SIT

Št	Vrsta prih. oz. odh.	Žirovnica	Struk.	Država	Struk.
1.	Davčni prihodki	253.294	78,95%	125.917.000	58,55%
	Dohodnina	219.269	68,35%	90.871.000	42,26%
	Ostali davčni prihodki	34.029	10,61%	35.046.000	16,30%
2.	Nedavčni prihodki	37.472	11,68%	29.248.000	13,60%
3.	Kapitalski prihodki	12.437	3,88%	8.781.000	4,08%
4.	Prejete donacije	4.885	1,52%	975.000	0,45%
5.	Transforni prihodki	12.727	3,97%	50.127.000	23,31%
	SKUPAJ (1+2+3+4+5)	320.815	100%	215.048.000	100%
6.	Tekoči odhodki	89.072	27,69%	46.568.000	21,72%
	Plače in drugi izdatki zaposlenim	21.910	6,81%	11.827.000	5,52%
	Prisp. delodajal. za soc. varstvo	3.181	0,99%	1.647.000	0,77%
	Izdatki za blago in storitve	59.878	19,37%	31.319.000	14,61%
	Plačila domačih obresti	786	0,24%	590.000	0,28%
	Sredstva za rezerve	3.317	1,03%	1.185.000	0,55%
7.	Tekoči transferi	143.975	44,76%	89.610.000	41,79%
	Subven. priv. podj. in zasebnikom	7.589	2,36%	6.177.000	2,88%
	Transf. posamez. in gospodinjstvom	49.455	15,38%	23.622.000	11,02%
	Transf. neprof. org. in ustanovam	69.917	21,74%	9.396.000	4,38%
	Drugi tekoči dom. transferi	17.014	5,29%	50.416.000	23,51%
8.	Investicijski odhodki	79.722	24,79%	58.258.000	27,17%
9.	Investicijski transferi	8.877	2,76%	19.992.000	9,32%
	SKUPAJ (6+7+8+9)	321.646	100%	214.428.000	100%
	PRESEŽEK/PRIMANJKLJAJ	-831		620.000	

Vir: Zaključni račun občine Žirovnica za leto 2000 in Bilten ministrstva za financiranje.

